

Rådet for
Den Europæiske Union

Bruxelles, den 16. juni 2025
(OR. en)

10300/25
ADD 6

Interinstitutionel sag:
2025/0162 (NLE)

AELE 53
CH 19
MI 400

FØLGESKRIVELSE

fra:	Martine DEPREZ, direktør, på vegne af generalsekretæren for Europa-Kommissionen
modtaget:	13. juni 2025
til:	Thérèse BLANCHET, generalsekretær for Rådet for Den Europæiske Union
Komm. dok. nr.:	COM(2025) 309 annex
Vedr.:	BILAG til Forslag til Rådets afgørelse om indgåelse af en bred pakke af aftaler med henblik på at konsolidere, uddybe og udvide de bilaterale forbindelser med Det Schweiziske Forbund

Hermed følger til delegationerne dokument COM(2025) 309 - Annex 6.

Bilag: COM(2025) 309 annex

EUROPA-
KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 13.6.2025
COM(2025) 309 final

ANNEX 6

BILAG

til

Forslag til Rådets afgørelse

om indgåelse af en bred pakke af aftaler med henblik på at konsolidere, uddybe og udvide de bilaterale forbindelser med Det Schweiziske Forbund

AFTALE MELLEM DEN EUROPÆISKE UNION OG DET SCHWEIZISKE FORBUND OM
ELEKTRICITET

DEN EUROPÆISKE UNION, i det følgende benævnt "Unionen" eller "EU",

og

DET SCHWEIZISKE FORBUND, i det følgende benævnt "Schweiz",

i det følgende benævnt "de kontraherende parter",

SOM TAGER HENSYN TIL den eksisterende særligt tætte integration af Unionens og Schweiz' elsystemer, og at Schweiz var en del af den gruppe af europæiske lande, der udviklede den grænseoverskridende handel med elektricitet i Europa på grundlag af samarbejde mellem transmissionssystemoperatører, med henblik på at udnytte fordelene ved fælles energiressourcer,

SOM BEMÆRKER, at der i de seneste to årtier er blevet skabt en omfattende retlig ramme i Unionen for at organisere et effektivt indre marked for elektricitet med mekanismer for elektricitetshandel, såsom markedskobling i hele Unionen, der erstatter den tidligere samarbejdsramme,

SOM ANERKENDER, at EU-reglerne for handel med elektricitet og forsyningssikkerheden ikke anvendes i Schweiz, og at Schweiz dermed ikke deltager i fælles handelsordninger, platforme og koordineringsorganer, der er underlagt EU-retten, hvilket i stigende grad har skabt udfordringer for elektricitetssamarbejdet mellem de kontraherende parter og for deres forsyningssikkerhed og har ført til ineffektivitet på markedet, højere transaktionsomkostninger, retsusikkerhed og manglende pålidelighed i udvekslingen af elektricitet, hvilket har medført yderligere omkostninger for elektricitetskunderne,

SOM UNDERSTREGER, at denne aftale under hensyntagen til den eksisterende fysisk tætte integration af det schweiziske elektricitetssystem i det europæiske elektricitetssystem har til formål at styrke det gensidige samarbejde i elektricitetssektoren, gøre det muligt for Schweiz at deltage i alle de handelsordninger, platforme og fælles koordineringsorganer, der er underlagt EU-retten, fremme grænseoverskridende handel med elektricitet, øge den økonomiske effektivitet og sociale velfærd, styrke forsyningssikkerheden, øge nettets stabilitet og lette overgangen til et energisystem med nettonulemission af drivhusgasser i Europa senest i 2050 til gensidig fordel for Schweiz og Unionen,

SOM TAGER I BETRAGTNING, at Schweiz' deltagelse i Unionens indre marked for elektricitet kræver, at Schweiz integreres på en måde, der sikrer de samme rettigheder og forpligtelser for de kontraherende parter. Dette kræver passende regler om lige konkurrencevilkår, som sikrer åben og fair konkurrence mellem de kontraherende parter, herunder relevante regler om konkurrence, miljø og produktion af vedvarende energi,

SOM BEMÆRKER behovet for et tæt samarbejde mellem de kontraherende parter og deres myndigheder med henblik på en korrekt fortolkning og anvendelse af reglerne for det indre marked for elektricitet og for øget regional netstabilitet samt forsyningssikkerhed, navnlig under energikriser,

SOM UNDERSTREGER, at de kontraherende parter tillægger elforsyningssikkerheden stor betydning i deres samarbejde i henhold til denne aftale, og at et centralt formål med denne aftale er at fastlægge pålidelige regler, der garanterer, at begge kontraherende parter fortsat vil udveksle elektricitet, også under energikriser, på grundlag af klare regler, således at de kan stole på elektricitetsstrømmene fra hinanden, hvilket reducerer omkostningerne for elforbrugerne,

SOM ANERKENDER, at fysiske langsigtede grænseoverskridende kapacitetsreservationer begrænser princippet om tredjepartsadgang som gennemført i Unionens regler for elektricitetsmarkedet, og at behandlingen af historiske kontrakter med fysiske langsigtede reservationer med lande uden for Unionen kan give anledning til komplicerede juridiske spørgsmål, og dermed bør denne aftale skabe retssikkerhed med hensyn til udfasningen af sådanne reservationer og til den ordning, der finder anvendelse i overgangsperioden,

SOM TAGER HENSYN TIL fordelene ved at handle med elektricitet på tværs af grænserne og tilskynde til investeringer i omkostningseffektiv, ren og sikker elektricitetsforsyning i Unionen og Schweiz,

SOM ANERKENDER, at offentligt ejerskab af elinfrastruktur kan være et legitimt politisk valg,

SOM ØNSKER at styrke og uddybe Schweiz' og schweiziske virksomheders deltagelse i Unionens indre marked, som Schweiz deltager i på grundlag af denne aftale,

SOM ANERKENDER, at et velfungerende og homogent indre marked på de områder, som Schweiz deltager i, kræver lige konkurrencevilkår mellem schweiziske virksomheder og EU-virksomheder på grundlag af materielle regler og procedureregler for statsstøtte svarende til dem, der gælder på det indre marked,

SOM PÅ NY BEKRÆFTER de kontraherende parter autonomi, deres institutioners rolle og kompetencer og, for så vidt angår Schweiz, respekten for de principper, der følger af landets forfatningsmæssige orden, herunder direkte demokrati, magtens tredeling og føderalisme,

SOM TAGER I BETRAGTNING, at Unionen og Schweiz er bundet af en lang række bilaterale aftaler, der dækker forskellige områder, og som fastsætter specifikke rettigheder og forpligtelser, der i visse henseender svarer til dem, der er fastsat i Unionen,

SOM MINDER OM, at formålet med disse bilaterale aftaler er at øge Europas konkurrenceevne og skabe tættere økonomiske bånd mellem de kontraherende parter baseret på lighed, gensidighed og den overordnede balance mellem deres fordele, rettigheder og forpligtelser,

SOM BESLUTTEDE at styrke og uddybe Schweiz' deltagelse i Unionens indre marked på grundlag af de samme regler som dem, der gælder for det indre marked, samtidig med at deres og deres institutioners uafhængighed respekteres og, for så vidt angår Schweiz, at de principper, der følger af direkte demokrati, føderalisme og den sektorspecifikke karakter af landets deltagelse i det indre marked, ligeledes respekteres,

SOM BEKRÆFTER, at den schweiziske forbundsdomstol, alle andre schweiziske domstole, Unionens medlemsstaters domstole og Den Europæiske Unions Domstol bevarer deres kompetence til at fortolke aftalen i individuelle sager,

SOM ER BEVIDSTE OM at sikre ensartethed på de nuværende og fremtidige områder, der vedrører det indre marked, som Schweiz deltager i,

ER BLEVET ENIGE OM FØLGENDE BESTEMMELSER:

DEL I

ALMINDELIGE BESTEMMELSER

ARTIKEL 1

Formål

1. Formålet med denne aftale er at give Schweiz mulighed for at deltage i Unionens indre marked for elektricitet ved at sikre en ensartet anvendelse af reglerne for det indre marked for elektricitet med de nødvendige tilpasninger og på de vilkår og betingelser, der er fastsat i denne aftale.
2. I den forbindelse er formålet med denne aftale at:
 - a) garantere alle markedsdeltagere lige markedsadgang til både Unionens og Schweiz' elektricitetsmarkeder, herunder adgang til fælles handelsordninger, platforme og koordineringsorganer
 - b) fremme grænseoverskridende handel med elektricitet til gensidig fordel for Unionen og Schweiz, herunder gennem en forbedret tildeling og forvaltning af transmissionssystemets kapacitet, navnlig på samkøringslinjer
 - c) sikre stabiliteten af det regionale elnet og det schweiziske elsystems tilslutning til Unionens sammenkoblede system
 - d) sikre en høj grad af forsyningssikkerhed

- e) garantere integriteten og gennemsigtigheden af engrosmarkedet for elektricitet
- f) øge og fremme den andel af elektriciteten, der produceres fra vedvarende energikilder, og garantere et højt miljøbeskyttelsesniveau i elektricitetssektoren for at lette overgangen til et energisystem med nettonulemission af drivhusgasser i Europa senest i 2050
- g) øge samarbejdet mellem de kontraherende parter, deres respektive regulerende myndigheder og operatørerne i elektricitetssektoren.

ARTIKEL 2

Anvendelsesområde

1. Denne aftale finder anvendelse på elektricitetssektoren for så vidt angår produktion af, transmission af, distribution af, handel med og forsyning af elektricitet.
2. Denne aftale finder også anvendelse på spørgsmål med direkte tilknytning til elektricitetssektoren som fastsat i denne aftale.

ARTIKEL 3

Ikkeforskelsbehandling

De kontraherende parter forpligter sig til ikke at træffe forskelsbehandlende foranstaltninger inden for rammerne af denne aftale.

DEL II

REGLER FOR DELTAGELSE I DET INDRE MARKED FOR ELEKTRICITET

ARTIKEL 4

Regler for elektricitetssektoren

Schweiz anvender de retsakter i elektricitetssektoren, der er angivet i bilag I.

ARTIKEL 5

Schweiz' transmissionssystemoperatør

1. Uden at det berører bestemmelserne om adskillelse af transmissionssystemoperatører (i det følgende benævnt "TSO'er") i de retsakter, der er omhandlet i bilag I, må ingen bestemmelser i denne aftale fortolkes således, at de forhindrer schweiziske offentlige organer såsom kantoner og kommuner i direkte eller indirekte at råde over størstedelen af selskabskapitalen i operatøren af det schweiziske transmissionssystem.
2. Intet i denne aftale forhindrer selskaber, der er aktive i elektricitetssektoren, i direkte eller indirekte at råde over størstedelen af selskabskapitalen i den schweiziske TSO inden for rammerne af bestemmelserne om adskillelse af TSO'er i de retsakter, der er anført i bilag I.

ARTIKEL 6

Distributionssystemoperatører

Uden at det berører bestemmelserne om adskillelse af distributionssystemoperatører i de retsakter, der er anført i bilag I, må ingen bestemmelser i denne aftale fortolkes således, at de forhindrer schweiziske offentlige organer såsom kantoner og kommuner i:

- a) direkte eller indirekte at råde over størstedelen af selskabskapitalen i schweiziske distributionssystemoperatører
- b) at organisere deres netoperatører og produktions- eller forsyningsenheder i henhold til offentlig ret.

ARTIKEL 7

Schweizisk forsyningspligt

1. Ingen bestemmelser i denne aftale må fortolkes således, at de forhindrer Schweiz i at vedtage forbrugerbeskyttelsesforanstaltninger, der giver husholdninger og virksomheder under en vis forbrugstærskel ret til at modtage forsyning inden for rammerne af en forsyningspligt, herunder forsyning fra en forsyningspligtig leverandør i overensstemmelse med bestemmelserne i de retsakter, der er anført i bilag I.
2. Denne aftale må heller ikke fortolkes således, at den forhindrer prisregulering for forsyningspligten i overensstemmelse med bestemmelserne i de retsakter, der er anført i bilag I.

ARTIKEL 8

Overgangsordning for eksisterende langsigtede kapacitetsreservationer på samkøringslinjerne ved de schweiziske grænser

1. Med denne aftales ikrafttræden ophæves de eksisterende langsigtede kapacitetsreservationer for elektricitet på samkøringslinjerne mellem Schweiz og Frankrig, jf. de kontrakter, der er indgået inden den 1. januar 2002, og som er anført i afsnit B i bilag II, for dermed at sikre, at princippet om netadgang uden forskelsbehandling overholdes. Der ydes økonomisk kompensation til indehaverne af disse kontrakter i en overgangsperiode, der udløber syv år efter denne aftales ikrafttræden, men ikke længere end til udløbsdatoen for de respektive eksisterende kontrakter, der er anført i afsnit B i bilag II, hvis kontrakten ophører før. Ændringer af de kontrakter, der er anført i afsnit B i bilag II, berører ikke ophævelsen af langsigtede kapacitetsreservationer eller overgangsperioden.
2. Afsnit A i bilag II, indeholder principperne for den økonomiske kompensation og de nationale regulerende myndigheders opgaver i forbindelse med kompensationen og finansieringen heraf.
3. Uanset stk. 1 bevares kapacitetsreservationerne vedrørende grænseoverskridende vandkraftanlæg med en mindre kapacitetsreservation på højst 65 MW, jf. afsnit C i bilag II, i en overgangsperiode, der udløber 15 år efter denne aftales ikrafttræden, men senest på slutdatoen for den respektive eksisterende koncession, hvis koncessionen ophører før, hvorefter kapacitetsreservationerne ophæves.

ARTIKEL 9

Forsyningssikkerhed og reserver

1. De kontraherende parter lægger stor vægt på elforsyningssikkerheden i deres samarbejde i henhold til denne aftale. For at sikre velfungerende elektricitetsmarkeder og elektricitetsstrømme, hvor der er størst behov for det, skal de grænseoverskridende samkøringslinjer forblive åbne, herunder i perioder med elkriser, i overensstemmelse med denne aftale. Foranstaltninger, der bringer elforsyningssikkerheden i fare, især i tilfælde af elkriser, skal undgås, navnlig indgreb såsom unødige restriktioner for grænseoverskridende elektricitetsstrømme.
2. Schweiz kan træffe nødvendige, forholdsmæssige og ikkeforvridende foranstaltninger for at sikre elforsyningssikkerheden, navnlig ved at oprette og råde over elektricitetsreserver, forudsat at de er forenelige med denne aftale.
3. Ved vurdering af den nationale ressource-tilstrækkelighed kan Schweiz gøre antagelser under hensyntagen til de særlige forhold, der gør sig gældende for national elektricitetsefterspørgsel og -udbud, herunder særlige forhold som følge af, at Schweiz ikke er en EU-medlemsstat, eller som følge af elementer, der kan være særlig relevante for forsyningssikkerheden i Schweiz, såsom reduceret adgang til kernekraft og gas til elproduktion i nabolandene, forudsat at sådanne betænkeligheder tages i betragtning på en forholdsmæssig og rimelig måde.
4. For at sikre effektiviteten af reglerne om statsstøtte til tilstrækkelig produktion i henhold til denne aftale og for at tage hensyn til de nye muligheder for at udveksle elektricitet på grundlag af bindende regler efter denne aftales ikrafttræden må statsstøtte til tilstrækkelighedsreserver, der er ydet inden denne aftales ikrafttræden, og som ikke er forenelig med denne aftale, ikke overstige en varighed på mere end seks år efter denne aftales ikrafttræden.

ARTIKEL 10

Schweiz' deltagelse i institutioner og andre organer

1. Schweiz og de relevante schweiziske aktører deltager i institutioner, udvalg, regioner, ordninger, platforme, initiativer og andre lignende organer, der er relevante i henhold til denne aftale.
2. Navnlig:
 - a) deltager den schweiziske nationale regulerende myndighed i Agenturet for Samarbejde mellem Energireguleringsmyndigheder (i det følgende benævnt "ACER")
 - b) deltager den schweiziske TSO i det europæiske net af transmissionssystemoperatører for elektricitet (i det følgende benævnt "ENTSO-E")
 - c) deltager schweiziske distributionssystemoperatører i den europæiske enhed for distributionssystemoperatører (i det følgende benævnt "EU DSO-enheden").
3. De nærmere enkeltheder vedrørende Schweiz' deltagelse er anført i bilaget.

ARTIKEL 11

Udnyttelse af energiresourcer og ejerskab af produktionsanlæg

1. Schweiz bevarer retten til at fastsætte betingelserne for udnyttelsen af landets energiresourcer, herunder anvendelsen af vandkraft, inden for rammerne af den relevante lovgivning, der finder anvendelse i henhold til nærværende aftale, samt valget mellem forskellige energikilder og den generelle sammensætning af landets energiforsyning.
2. Intet i denne aftale forhindrer offentlige organers offentlige ejerskab af produktionsanlæg, herunder vandkraftproduktion, inden for rammerne af den relevante gældende elektricitetslovgivning.

DEL III

STATSSTØTTE

ARTIKEL 12

Statsstøttebestemmelsernes formål

1. Formålet med denne del er at sikre lige konkurrencevilkår mellem virksomheder i Unionen og Schweiz på de områder af det indre marked, der falder ind under denne aftales anvendelsesområde, og at sikre et velfungerende indre marked ved at fastsætte materielle og proceduremæssige regler for statsstøtte.

2. Denne del og bilagene hertil ændrer hverken denne aftales anvendelsesområde eller mål.

ARTIKEL 13

Statsstøtte

1. Bortset fra de i denne aftale hjemlede undtagelser er støtte, som ydes af Schweiz eller en af Unionens medlemsstater eller ved hjælp af statsmidler under enhver tænkelig form, og som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produktioner, uforenelige med et velfungerende indre marked i det omfang, den påvirker samhandelen mellem de kontraherende parter inden for denne aftales anvendelsesområde.
2. Følgende er forenelige med et velfungerende indre marked:
 - a) støtte af social karakter til enkelte forbrugere, forudsat at den ydes uden forskelsbehandling med hensyn til varernes oprindelse
 - b) støtte, hvis formål er at råde bod på skader, der er forårsaget af naturkatastrofer eller andre usædvanlige begivenheder
 - c) de foranstaltninger, der er fastsat i afsnit A i bilag III.
3. Følgende kan betragtes som forenelige med et velfungerende indre marked:
 - a) støtte til fremme af den økonomiske udvikling i områder, hvor levestandarden er usædvanlig lav, eller hvor der hersker en alvorlig underbeskæftigelse

- b) støtte, der kan fremme virkeliggørelsen af vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse eller af fælles interesse for de kontraherende parter, eller som kan afhjælpe en alvorlig forstyrrelse i en af Unionens medlemsstaters eller Schweiz' økonomi
- c) støtte til fremme af udviklingen af visse økonomiske aktiviteter eller økonomiske områder, når den ikke ændrer samhandelsvilkårene i et omfang, der strider mod de kontraherende parter interesser
- d) støtte til fremme af kulturen og bevarelse af kulturarven, når den ikke ændrer samhandels- og konkurrencevilkårene i et omfang, der strider mod de kontraherende parter interesser
- e) de kategorier af støtte, der er fastsat i afsnit B i bilag III.

4. Støtte, der ydes i overensstemmelse med afsnit C i bilag III, formodes at være forenelig med et velfungerende indre marked og er fritaget for anmeldelsespligten som omhandlet i artikel 14.

5. Støtte til virksomheder, der har fået overdraget at udføre tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, eller som har karakter af fiskale monopoler, er underkastet denne aftales bestemmelser, i det omfang anvendelsen af disse bestemmelser ikke retligt eller faktisk hindrer opfyldelsen af de særlige opgaver, som er betroet dem. Udviklingen af samhandelen må ikke påvirkes i et sådant omfang, at det strider mod de kontraherende parter interesser.

6. Denne del finder ikke anvendelse på støtte, hvor det beløb, der ydes til en enkelt virksomhed med henblik på aktiviteter, der er omfattet af denne aftale, udgør de minimis-støtte, jf. afsnit D i bilag III.

7. Det blandede udvalg, der er nedsat ved denne aftales artikel 25 (i det følgende benævnt "Det Blandede Udvalg") kan træffe afgørelse om at ajourføre afsnit A og B i bilag III ved at præcisere, hvilke foranstaltninger der er forenelige eller hvilke der støttekategorier kan betragtes som forenelige med et velfungerende indre marked.

ARTIKEL 14

Tilsyn

1. Med henblik på artikel 12 fører Unionen i overensstemmelse med kompetencefordelingen mellem Unionen og dens medlemsstater samt Schweiz i overensstemmelse med den schweiziske forfatningsmæssige kompetencefordeling tilsyn med anvendelsen af statsstøttere reglerne på deres respektive territorier i overensstemmelse med denne del.
2. Med henblik på gennemførelsen af denne del opretholder Unionen en ordning for statsstøttetilsyn i overensstemmelse med artikel 93, 106, 107 og 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (i det følgende benævnt "TEUF") som suppleret ved EU-retsakter på statsstøtteområdet og EU-retsakter vedrørende statsstøtte til elektricitetssektoren som anført i bilag IV, afsnit A, punkt 1.
3. Med henblik på gennemførelsen af denne del opretter og opretholder Schweiz senest fem år efter nærværende aftales ikrafttræden en ordning for statsstøttetilsyn, der til enhver tid sikrer et tilsyns- og håndhævelsesniveau svarende til det, der anvendes i Unionen, jf. stk. 2, og som omfatter følgende:
 - a) en uafhængig tilsynsmyndighed og

- b) procedurer til sikring af tilsynsmyndighedens undersøgelse af støttens forenelighed med et velfungerende indre marked, herunder følgende:
- i) forudgående anmeldelse af planlagt støtte til tilsynsmyndigheden
 - ii) tilsynsmyndighedens vurdering af den anmeldte støtte og sin kompetence til at undersøge ikkeanmeldt støtte
 - iii) anfægtelse ved den kompetente judicielle myndighed af støtte, som efter tilsynsmyndighedens opfattelse er uforenelig med et velfungerende indre marked, med opsættende virkning fra det tidspunkt, hvor støtteforanstaltningen kan anfægtes, og
 - iv) tilbagesøgning, inklusive renter, af støtte, der er blevet ydet og konstateret uforenelig med et velfungerende indre marked.
4. I overensstemmelse med Schweiz' forfatningsmæssige kompetencefordeling finder stk. 3, litra b), nr. iii) og iv), ikke anvendelse på retsakter vedtaget af den schweiziske Forbundsforsamling eller Det Schweiziske Forbundsråd.
5. Hvis den schweiziske tilsynsmyndighed ikke kan anfægte den schweiziske Forbundsforsamlings eller Det Schweiziske Forbundsråds støtte ved en judiciel myndighed på grund af kompetencebegrænsninger i henhold til den schweiziske forfatningsmæssige orden, skal den i alle specifikke tilfælde anfægte andre myndigheders anvendelse af denne støtte. Hvis den judicielle myndighed konstaterer, at støtten er uforenelig med et velfungerende indre marked, tager de kompetente schweiziske judicielle og administrative myndigheder hensyn til denne konstatering, når de vurderer, om støtten skal anvendes i det pågældende tilfælde.

ARTIKEL 15

Eksisterende støtte

1. Artikel 14, stk. 3, litra b), finder ikke anvendelse på eksisterende støtte, herunder støtteordninger og individuel støtte.
2. For så vidt angår denne aftale, omfatter eksisterende støtte støtte, der er ydet forud for denne aftales ikrafttræden samt inden for en periode på fem år efter dens ikrafttræden.
3. Senest 12 måneder efter datoen for indførelsen af tilsynsordningen i henhold til artikel 14, stk. 3, får tilsynsmyndigheden et overblik over eksisterende støtteordninger inden for denne aftales anvendelsesområde, som stadig er i kraft, og foretager en umiddelbar vurdering af disse ordninger i forhold til kriterierne i artikel 13.
4. Alle eksisterende støtteordninger i Schweiz skal løbende undersøges af tilsynsmyndigheden med hensyn til deres forenelighed med et velfungerende indre marked i henhold til stk. 5, 6 og 7.
5. Hvis tilsynsmyndigheden finder, at en eksisterende støtteordning ikke er eller ikke længere er forenelig med et velfungerende indre marked, underretter den de kompetente myndigheder om forpligtelsen til at overholde denne del. Hvis en sådan støtteordning ændres eller ophæves, underretter de kompetente myndigheder tilsynsmyndigheden herom.
6. Hvis tilsynsmyndigheden finder, at de foranstaltninger, som de kompetente myndigheder har truffet, er egnede til at sikre, at støtteordningen er forenelig med et velfungerende indre marked, offentliggør den disse foranstaltninger.

7. Hvis tilsynsmyndigheden finder, at støtteordningen fortsat er uforenelig med et velfungerende indre marked, offentliggør den uanset nærværende artikels stk. 1 sin vurdering og anfægter anvendelsen af den pågældende støtteordning i alle specifikke tilfælde i overensstemmelse med artikel 14, stk. 3, litra b), nr. iii), og artikel 14, stk. 5.

8. Hvis en eksisterende støtteordning ændres på en sådan måde, at det påvirker støttens forenelighed med et velfungerende indre marked, betragtes støtten med henblik på denne del som ny støtte og er derfor omfattet af artikel 14, stk. 3, litra b).

ARTIKEL 16

Gennemsigtighed

1. De kontraherende parter sikrer gennemsigtighed med hensyn til støtte, der ydes på deres område. For Unionens vedkommende baseres gennemsigtigheden på de materielle og proceduremæssige regler, der gælder i Unionen med hensyn til statsstøtte inden for denne aftales anvendelsesområde. For Schweiz' vedkommende baseres gennemsigtigheden på de materielle og proceduremæssige regler svarende til dem, der gælder i Unionen med hensyn til statsstøtte inden for denne aftales anvendelsesområde.

2. Medmindre andet er fastsat i denne del, sørger hver kontraherende part for så vidt angår sit område for offentliggørelse af:

- a) ydet støtte
- b) udtalelser eller afgørelser fra tilsynsmyndighederne

- c) afgørelser truffet af dens kompetente judicielle myndigheder om støttens forenelighed med et velfungerende indre marked og
- d) retningslinjer og meddelelser, der anvendes af dens tilsynsmyndigheder.

ARTIKEL 17

Nærmere bestemmelser for samarbejde

1. De kontraherende parter samarbejder og udveksler oplysninger om statsstøtte med forbehold af deres respektive love og disponible ressourcer.
2. Med henblik på en ensartet gennemførelse, anvendelse og fortolkning af de materielle regler om statsstøtte og en harmonisk udvikling heraf:
 - a) samarbejder de kontraherende parter og fører samråd om de relevante retningslinjer og meddelelser, der er omhandlet i afsnit B i bilag IV, og
 - b) indgår de kontraherende parters tilsynsmyndigheder ordninger om regelmæssig udveksling af oplysninger, herunder om konsekvenserne for anvendelsen af reglerne om eksisterende støtte.

ARTIKEL 18

Drøftelser

1. Efter anmodning fra en kontraherende part fører de kontraherende parter samråd i Det Blandede Udvalg om spørgsmål vedrørende gennemførelsen af denne del.
2. I tilfælde af en udvikling, der berører en kontraherende parts væsentlige interesser, og som kan påvirke anvendelsen af denne del, mødes Det Blandede Udvalg på et passende højt niveau efter anmodning fra en kontraherende part senest 30 dage efter denne anmodning for at drøfte spørgsmålet.

ARTIKEL 19

Integration af retsakter vedrørende statsstøtte

1. Uanset artikel 27, sikrer Schweiz og Unionen med henblik på artikel 13, stk. 4 og 6, og artikel 14, stk. 2 og 3, og af hensyn til retssikkerheden og lovgivningens ensartethed på de områder af det indre marked, som Schweiz i medfør af denne aftale deltager i, at EU-retsakter, der vedtages på de områder, der er omfattet af afsnit C og D i bilag III samt afsnit A i bilag IV, integreres i de nævnte bilag så hurtigt som muligt efter deres vedtagelse.
2. Når Unionen vedtager en retsakt på et område, der er omfattet af afsnit C og D i bilag III eller afsnit A i bilag IV, underretter den hurtigst muligt Schweiz herom gennem Det Blandede Udvalg. Efter anmodning fra en af de kontraherende parter udveksler Det Blandede Udvalg synspunkter herom.

3. Det Blandede Udvalg handler i overensstemmelse med stk. 1 ved så hurtigt som muligt at vedtage en afgørelse om ændring af afsnit C og D i bilag III samt afsnit A i bilag IV, herunder de nødvendige tilpasninger.

4. Med forbehold af artikel 28 træder Det Blandede Udvalgs afgørelser i henhold til nærværende artikels stk. 3 i kraft straks, men under ingen omstændigheder før den dato, hvor den tilsvarende EU-retsakt finder anvendelse i Unionen.

DEL IV

OMRÅDER MED TILKNYTNING TIL ELMARKEDET

ARTIKEL 20

Miljø

1. De kontraherende parter sikrer et højt miljøbeskyttelsesniveau i elektricitetssektoren.
2. Schweiz sikrer et højt miljøbeskyttelsesniveau i overensstemmelse med artikel 27, stk. 3, og bilag V.

ARTIKEL 21

Vedvarende energi

1. De kontraherende parter samarbejder om vedvarende energi, navnlig med hensyn til dens udbredelse og fremme.
2. De kontraherende parter forpligter sig til at øge andelen af vedvarende energi i deres energisystemer. Schweiz anvender retsakterne om vedvarende energi som fastsat i bilag VI og fastsætter navnlig et passende vejledende mål for vedvarende energi.
3. De kontraherende parter bestræber sig på at fremskynde deres planlægnings- og godkendelsesprocedurer.

ARTIKEL 22

Infrastruktursamarbejde

1. De kontraherende parter samarbejder om at lette den rettidige udvikling og interoperabiliteten af den elektricitetsinfrastruktur, der forbinder deres områder.
2. Hver kontraherende part sikrer, at der udarbejdes netudviklingsplaner for elektricitetstransmissionssystemerne, at de offentliggøres og at de ajourføres regelmæssigt.

3. Med henblik på, hvorvidt schweiziske infrastrukturprojekter opfylder kriterierne for at være projekter af gensidig interesse i henhold til artikel 2, nr. 1, og artikel 4, stk. 2, litra e), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/869¹ formodes Schweiz at have en høj grad af konvergens i den lovgivningsmæssige ramme. Schweiz fremmer en lignende tidsplan for fremskyndet gennemførelse og andre politikstøtteforanstaltninger som fastsat i nævnte forordning.

DEL V

INSTITUTIONELLE BESTEMMELSER

KAPITEL 1

ALMINDELIGE BESTEMMELSER

ARTIKEL 23

Formålet med de institutionelle bestemmelser

1. Formålet med denne del er at garantere de kontraherende parter, erhvervsdrivende og enkeltpersoner bedre retssikkerhed, ligebehandling og lige vilkår på de områder, der vedrører det indre marked, og som er omfattet af denne aftale.

¹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/869 af 30. maj 2022 om retningslinjer for den transeuropæiske energiinfrastruktur, om ændring af forordning (EF) nr. 715/2009, (EU) 2019/942 og (EU) 2019/943 og af direktiv 2009/73/EF og (EU) 2019/944 og om ophævelse af forordning (EU) nr. 347/2013 (EUT L 152 af 3.6.2022, s. 45, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/869/oj>).

2. Med henblik herpå fastsættes der i denne del institutionelle løsninger, der fremmer en løbende og afbalanceret styrkelse af de økonomiske forbindelser mellem de kontraherende parter. I overensstemmelse med folkerettens principper fastlægger denne del navnlig denne aftales institutionelle løsninger, som er fælles for de bilaterale aftaler, der er indgået eller skal indgås på områder, der vedrører det indre marked, og som Schweiz deltager i, uden at aftalens anvendelsesområde eller mål ændres, navnlig:

- a) proceduren for tilpasning af denne aftale til de EU-retsakter, der er relevante for denne aftale
- b) den ensartede fortolkning og anvendelse af denne aftale og af de EU-retsakter, der er omhandlet denne aftale
- c) overvågningen og anvendelsen af denne aftale samt
- d) proceduren for bilæggelse af tvister i forbindelse med denne aftale.

ARTIKEL 24

Bilaterale aftaler på de områder, der vedrører det indre marked, som Schweiz deltager i

1. Eksisterende og fremtidige bilaterale aftaler mellem Unionen og Schweiz på de områder, der vedrører det indre marked, som Schweiz deltager i, betragtes som et sammenhængende hele, der sikrer afbalancerede rettigheder og forpligtelser mellem Unionen og Schweiz.

2. Denne aftale udgør en bilateral aftale på et område, der vedrører det indre marked, som Schweiz deltager i.

ARTIKEL 25

Det Blandede Udvalg

1. Der nedsættes et blandet udvalg. Det Blandede Udvalg består af repræsentanter for de kontraherende parter.
2. Formandskabet for Det Blandede Udvalg varetages i fællesskab af en repræsentant for Unionen og en repræsentant for Schweiz.
3. Det Blandede Udvalg:
 - a) sikrer, at aftalen fungerer korrekt og forvaltes og anvendes effektivt
 - b) stiller et forum til rådighed for samråd og løbende udveksling af oplysninger mellem de kontraherende parter, navnlig med henblik på at finde løsninger på eventuelle vanskeligheder med fortolkningen eller anvendelsen af denne aftale eller af en EU-retsakt, der er omhandlet i denne aftale, i overensstemmelse med artikel 32
 - c) fremsætter henstillinger til de kontraherende parter i spørgsmål vedrørende aftalen
 - d) vedtager afgørelser om de anliggender, som er udtrykkeligt omfattet af denne aftale, og

e) udøver enhver anden kompetence, som det har fået i medfør af aftalen.

4. I tilfælde af en ændring af artikel 1-6, 10-15, 17 eller 18 i protokol (nr. 7) vedrørende Den Europæiske Unions privilegier og immuniteter, der er knyttet som bilag til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (i det følgende benævnt "protokol nr. 7"), ændrer Det Blandede Udvalg tillæg A til bilag I i overensstemmelse hermed.

5. Det Blandede Udvalg handler ved konsensus.

Det Blandede Udvalgs afgørelser er bindende for de kontraherende parter, som træffer alle foranstaltninger, der er nødvendige for at gennemføre dem.

6. Det Blandede Udvalg mødes mindst én gang om året, skiftevis i Bruxelles og Bern, medmindre formændene træffer anden afgørelse. Det træder desuden sammen på anmodning fra en af de kontraherende parter. Formændene kan aftale, at et møde i Det Blandede Udvalg afholdes via video- eller telekonference.

7. Det Blandede Udvalg fastsætter selv sin forretningsorden, som holdes ajour.

8. Det Blandede Udvalg kan oprette arbejds- eller ekspertgrupper, der kan bistå det med at udføre dets opgaver.

KAPITEL 2

TILPASNING AF DENNE AFTALE TIL EU-RETSAKTER

ARTIKEL 26

Deltagelse i udarbejdelsen af EU-retsakter ("beslutningstagning")

1. Når Europa-Kommissionen (i det følgende benævnt "Kommissionen") udarbejder et forslag til EU-retsakt i overensstemmelse med TEUF på et område, der er omfattet af nærværende aftale, underretter den Schweiz herom og hører uformelt Schweiz' eksperter på samme måde, som den anmoder om synspunkter fra eksperter fra EU-medlemsstaterne med henblik på udarbejdelsen af dens forslag.

Hvis en af de kontraherende parter anmoder herom, finder en indledende udveksling af synspunkter sted i Det Blandede Udvalg.

På en af de kontraherende parters anmodning fører de på ny samråd i Det Blandede Udvalg på vigtige tidspunkter i fasen forud for Unionens vedtagelse af retsакten, i en løbende informationsudvekslings- og høringsproces.

2. Når Kommissionen i overensstemmelse med TEUF udarbejder delegerede retsakter vedrørende Unionens basisretsakter på et område, der er omfattet af denne aftale, sikrer den, at Schweiz i videst muligt omfang deltager i udarbejdelsen af udkastene, og hører Schweiz' eksperter på samme grundlag, som den hører EU-medlemsstaternes eksperter.

3. Når Europa-Kommissionen i overensstemmelse med TEUF udarbejder gennemførelsesretsakter vedrørende Unionens basisretsakter på et område, der er omfattet af denne aftale, sikrer den, at Schweiz i videst muligt omfang deltager i udarbejdelsen af de udkast, som forelægges de udvalg, der bistår Kommissionen i udøvelsen af dennes gennemførelsesbeføjelser, og hører Schweiz' eksperter på samme grundlag, som den hører EU-medlemsstaternes eksperter.
4. Schweiz' eksperter inddrages i arbejdet i udvalg, der ikke er omfattet af stk. 2 og 3, når dette er nødvendigt for at sikre, at denne aftale fungerer korrekt. Det Blandede Udvalg udarbejder og ajourfører en liste over disse udvalg og, hvis det er relevant, andre udvalg med lignende karakteristika.
5. Denne artikel finder ikke anvendelse på EU-retsakter eller bestemmelser heri, der er omfattet af anvendelsesområdet for en undtagelse som omhandlet i artikel 27, stk. 8.

ARTIKEL 27

Integration af Unionens retsakter

1. For at garantere retssikkerheden og ensartetheden af lovgivningen på områder, der vedrører det indre marked, som Schweiz i medfør af denne aftale deltager i, sikrer Schweiz og Unionen, at EU-retsakter, der vedtages på et område, der er omfattet af aftalen, integreres i aftalen så hurtigt som muligt efter vedtagelsen.
2. EU-retsakter, der er integreret i bilag I og VI overensstemmelse med stk. 5, udgør ved deres integration i denne aftale en del af Schweiz' retsorden med forbehold af eventuelle tilpasninger, der vedtages ved en afgørelse af Det Blandede Udvalg.

3. Schweiz vedtager eller opretholder bestemmelser, der fastsætter krav, der inden for elektricitetssektoren sikrer mindst det samme miljøbeskyttelsesniveau som det, der er fastsat i de EU-retsakter, der er integreret i bilag V i overensstemmelse med stk. 5. De bestemmelser i schweizisk ret, der vedtages eller opretholdes i overensstemmelse med dette stykke, kan ikke påberåbes med henblik på at begrænse den frie adgang til det schweiziske marked for varer og tjenesteydelser fra Unionen, der opfylder kravene i de EU-retsakter, der er omhandlet i bilag V.
4. Når Unionen vedtager en retsakt på et område, der er omfattet af aftalen, giver den gennem Det Blandede Udvalg hurtigst muligt Schweiz underretning herom. Efter anmodning fra en af de kontraherende parter udveksler Det Blandede Udvalg synspunkter herom.
5. Det Blandede Udvalg handler i overensstemmelse med stk. 1 ved så hurtigt som muligt at vedtage en afgørelse om ændring af bilag I, V og VI til denne aftale, herunder de nødvendige tilpasninger.
6. Uden at dette berører stk. 1 og 2, kan Det Blandede Udvalg, hvis det er nødvendigt for at sikre sammenhæng mellem denne aftale og bilag I, V og VI som ændret i henhold til stk. 5, foreslå en revision af denne aftale med henblik på de kontraherende parters godkendelse i overensstemmelse med deres interne procedurer.
7. Henvisninger i denne aftale til EU-retsakter, der ikke længere er i kraft, gælder som henvisninger til den ophævelsesretsakt, der er integreret i bilag I, V og VI, med virkning fra ikrafttrædelsen af Det Blandede Udvalgs afgørelse om den tilsvarende ændring af bilag I, V og VI, medmindre andet er fastsat i nævnte afgørelse.

8. Forpligtelsen i stk. 1 finder ikke anvendelse på EU-retsakter eller bestemmelser heri, der er omfattet af følgende undtagelse:

– artikel 9, stk. 3.

9. Afgørelser truffet af Det Blandede Udvalg i henhold til artikel 5 træder straks i kraft, men under ingen omstændigheder før den dato, hvor den tilsvarende EU-retsakt finder anvendelse i Unionen, jf. dog artikel 28.

10. De kontraherende parter samarbejder i god tro under hele proceduren i denne artikel for at lette beslutningstagningen.

ARTIKEL 28

Schweiz' opfyldelse af forfatningsmæssige krav

1. Under den udveksling af synspunkter, der er omhandlet i artikel 27, stk. 4, underretter Schweiz Unionen om, hvorvidt Schweiz først skal opfylde visse forfatningsmæssige krav, før en afgørelse som omhandlet i artikel 27, stk. 5, bliver bindende.

2. Hvis den i artikel 27, stk. 5, omhandlede afgørelse først bliver bindende, efter at Schweiz opfylder forfatningsmæssige krav, har Schweiz en frist på højst to år fra datoen for den i stk. 1 omhandlede underretning, medmindre der indledes en folkeafstemningsprocedure, i hvilket tilfælde denne periode forlænges med et år.

3. Indtil Schweiz meddeler opfyldelsen af de forfatningsmæssige krav, anvender de kontraherende parter midlertidigt den i artikel 27, stk. 5, omhandlede afgørelse, medmindre Schweiz meddeler Unionen, at den midlertidige anvendelse af afgørelsen ikke er mulig, og begrundet dette.

Den midlertidige anvendelse kan under ingen omstændigheder finde sted før den dato, hvor den tilsvarende EU-retsakt finder anvendelse i Unionen.

4. Når de i stk. 1 omhandlede forfatningsmæssige krav er opfyldt, giver Schweiz straks Unionen meddelelse herom gennem Det Blandede Udvalg.

5. Afgørelsen træder i kraft på den dag, hvor den i stk. 4 omhandlede meddelelse gives, men under ingen omstændigheder før den dato, hvor den tilsvarende EU-retsakt finder anvendelse i Unionen.

KAPITEL 3

FORTOLKNING OG ANVENDELSE AF AFTALEN

ARTIKEL 29

Princippet om ensartet fortolkning

1. Med henblik på at nå målene i artikel 1, 12 og 23 og i overensstemmelse med folkerettens principper fortolkes og anvendes de bilaterale aftaler på de områder, der vedrører det indre marked, som Schweiz deltager i, og de EU-retsakter, der er omhandlet i sådanne aftaler, ensartet på de områder, der vedrører det indre marked, som Schweiz deltager i.
2. De EU-retsakter, der er omhandlet i denne aftale, og, i det omfang deres anvendelse omfatter EU-retlige begreber, denne aftales bestemmelser fortolkes og anvendes i overensstemmelse med Den Europæiske Unions Domstols retspraksis forud for eller efter undertegnelsen af aftalen.

ARTIKEL 30

Princippet om effektiv og harmonisk anvendelse

1. Kommissionen og de kompetente schweiziske myndigheder samarbejder og bistår hinanden med at sikre tilsynet med anvendelsen af denne aftale. De kan udveksle oplysninger om aktiviteterne i forbindelse med tilsynet med anvendelsen af denne aftale. De kan udveksle synspunkter og drøfte spørgsmål af fælles interesse.
2. Hver kontraherende part træffer passende foranstaltninger til at sikre en effektiv og harmonisk anvendelse af denne aftale på sit område.
3. Tilsynet med aftalens anvendelse føres i fællesskab af de kontraherende parter i Det Blandede Udvalg. Hvis Kommissionen eller de kompetente schweiziske myndigheder får kendskab til et tilfælde af ukorrekt anvendelse, kan sagen indbringes for Det Blandede Udvalg med henblik på at finde en acceptabel løsning.
4. Kommissionen og de kompetente schweiziske myndigheder overvåger hver især den anden kontraherende parts anvendelse af denne aftale. Proceduren i denne aftales artikel 32 finder anvendelse.

I det omfang visse af EU-institutionernes tilsynskompetencer over for en kontraherende part er nødvendige for at sikre en effektiv og harmonisk anvendelse af denne aftale, såsom undersøgelses- og beslutningsbeføjelser, skal disse fastsættes specifikt i aftalen.

ARTIKEL 31

Princippet om eksklusivitet

De kontraherende parter forpligter sig til ikke at indbringe tvister vedrørende fortolkningen eller anvendelsen af denne aftale og de EU-retsakter, der er omhandlet i denne aftale, eller, hvor det er relevant, vedrørende denne aftales overensstemmelse med en afgørelse vedtaget af Kommissionen på grundlag af denne aftale, for andre tvistbilægelsesmekanismer end dem, der er fastsat i denne del.

ARTIKEL 32

Procedure i tilfælde af vanskeligheder med fortolkningen eller anvendelsen

1. I tilfælde af vanskeligheder med fortolkningen eller anvendelsen af denne aftale eller af en EU-retsakt, der er omhandlet deri, fører de kontraherende parter samråd i Det Blandede Udvalg for at finde en løsning, der er acceptabel for begge parter. Med henblik herpå forelægges alle nyttige oplysninger for Det Blandede Udvalg, således at det kan foretage en detaljeret undersøgelse af situationen. Det Blandede Udvalg undersøger alle muligheder, der gør det muligt at opretholde aftalens korrekte funktion.
2. Hvis Det Blandede Udvalg ikke er i stand til at finde en løsning på det i stk. 1 omhandlede problem senest tre måneder efter den dato, hvor vanskeligheden blev forelagt det, kan hver af de kontraherende parter anmode om, at en voldgiftsret bilægger tvisten i overensstemmelse med reglerne i protokollen.

3. Hvis tvisten indebærer et spørgsmål om fortolkningen eller anvendelsen af en bestemmelse som omhandlet i artikel 29, stk. 2, og hvis fortolkningen af denne bestemmelse er relevant for tvistens afgørelse og nødvendig for, at voldgiftsretten kan træffe afgørelse, forelægger den dette spørgsmål for Den Europæiske Unions Domstol.

Hvis tvisten indebærer et spørgsmål om fortolkningen eller anvendelsen af en bestemmelse, der falder ind under anvendelsesområdet for en undtagelse fra forpligtelsen til dynamisk tilpasning, der er omhandlet i artikel 27, stk. 8, og hvis tvisten ikke omfatter fortolkning eller anvendelse af EU-retlige begreber, bilægger voldgiftsretten tvisten uden forelæggelse for Den Europæiske Unions Domstol.

4. Hvis voldgiftsretten forelægger et spørgsmål for Den Europæiske Unions Domstol i henhold til stk. 3 gælder følgende:

- a) Den Europæiske Unions Domstols afgørelse er bindende for voldgiftsretten, og
- b) Schweiz har de samme rettigheder som medlemsstaterne og Unionens institutioner og er underlagt de samme procesregler ved Den Europæiske Unions Domstol med de fornødne ændringer.

5. Hver kontraherende part træffer alle nødvendige foranstaltninger for i god tro at efterkomme voldgiftsrettens afgørelse. Den kontraherende part, der ifølge voldgiftsrettens afgørelse ikke har overholdt denne aftale, underretter gennem Det Blandede Udvalg den anden kontraherende part om de foranstaltninger, den har truffet for at efterkomme voldgiftsrettens afgørelse.

ARTIKEL 33

Kompensationsforanstaltninger

1. Hvis den kontraherende part, der ifølge voldgiftsrettens afgørelse ikke har overholdt denne aftale, ikke inden for en rimelig frist, der er fastsat i overensstemmelse med protokollens artikel IV.2, stk. 6, underretter den anden kontraherende part om de foranstaltninger, den har truffet for at efterkomme voldgiftsrettens afgørelse, eller hvis den anden kontraherende part finder, at de meddelte foranstaltninger ikke er i overensstemmelse med voldgiftsrettens afgørelse, kan denne anden kontraherende part vedtage forholdsmæssige kompensationsforanstaltninger inden for rammerne af denne aftale eller enhver anden bilateral aftale på de områder, der vedrører det indre marked, som Schweiz deltager i (i det følgende benævnt "kompensationsforanstaltninger"), for at afhjælpe en potentiel ubalance. Den meddeler den kontraherende part, der ifølge voldgiftsrettens afgørelse ikke har overholdt denne aftale, om kompensationsforanstaltningerne, som skal specificeres i meddelelsen. Disse kompensationsforanstaltninger får virkning tre måneder efter datoen for denne meddelelse.
2. Hvis Det Blandede Udvalg ikke inden for en måned fra datoen for meddelelsen om de påtænkte kompensationsforanstaltninger har truffet afgørelse om at suspendere, ændre eller annullere disse kompensationsforanstaltninger, kan hver af de kontraherende parter indbringe spørgsmålet om foranstaltningernes forholdsmæssighed til voldgift i overensstemmelse med protokollen.
3. Voldgiftsretten træffer afgørelse inden for de frister, der er fastsat i artikel III.8, stk. 4, i protokollen.
4. Kompensationsforanstaltninger har ikke tilbagevirkende kraft. Navnlig skal enkeltpersoners og erhvervsdrivendes rettigheder og forpligtelser, som de har erhvervet inden kompensationsforanstaltningernes ikrafttræden, bevares.

ARTIKEL 34

Samarbejde mellem jurisdiktioner

1. For at fremme en ensartet fortolkning etablerer den schweiziske forbundsdomstol og Den Europæiske Unions Domstol en dialog og aftaler de nærmere bestemmelser herfor.
2. Schweiz har ret til at indgive processkrifter eller skriftlige bemærkninger til Den Europæiske Unions Domstol, når en domstol i en EU-medlemsstat forelægger et spørgsmål om fortolkningen af denne aftale eller en bestemmelse i en EU-retsakt, som der henvises til deri, for Den Europæiske Unions Domstol med henblik på en præjudiciel afgørelse.

ARTIKEL 35

Henvisninger til områder

Når der i de EU-retsakter, der er integreret i denne aftale, henvises til områderne "Den Europæiske Union", "EU", "Unionen", "fællesmarkedet" eller "det indre marked", skal disse henvisninger i forbindelse med denne aftale forstås som henvisninger til de områder, som er omhandlet i artikel 43.

ARTIKEL 36

Henvisninger til statsborgere i EU-medlemsstaterne

Når der i de EU-retsakter, der er integreret i aftalen, henvises til statsborgere i EU-medlemsstaterne, skal disse henvisninger i forbindelse med denne aftale forstås som henvisninger til statsborgere i EU-medlemsstaterne og Schweiz.

ARTIKEL 37

EU-retsakternes ikrafttræden og gennemførelse

Bestemmelser om ikrafttræden eller gennemførelse i de EU-retsakter, der er integreret i denne aftale, er ikke relevante for denne aftale.

Fristerne og datoerne for, hvornår Schweiz skal sætte EU-retsakter i kraft og gennemføre de afgørelser, der integrerer dem i denne aftale, følger af artikel 27, stk. 9, og artikel 28, stk. 5, samt af bestemmelserne om overgangsordninger.

ARTIKEL 38

Henvisninger til, hvem EU-retsakter er rettet til

Bestemmelser om, at en EU-retsakt, der er integreret i denne aftale, er rettet til EU-medlemsstaterne, er ikke relevante for denne aftale.

DEL VI

ANDRE BESTEMMELSER

ARTIKEL 39

Generelle tilpasninger

Denne del indeholder generelle tilpasninger, der finder anvendelse på de EU-retsakter, der er omhandlet i bilag I og VI, medmindre andet er fastsat i det respektive bilag.

ARTIKEL 40

Udveksling af oplysninger

1. Når en EU-medlemsstat eller dennes kompetente myndighed skal indgive oplysninger til Kommissionen, indgiver Schweiz eller landets kompetente myndighed sådanne oplysninger til Kommissionen via Det Blandede Udvalg.
2. Når en EU-medlemsstat eller dennes kompetente myndighed skal indgive oplysninger til en eller flere andre EU-medlemsstater, indgiver den også disse oplysninger direkte til Schweiz og underretter samtidig Kommissionen herom. Når Schweiz eller landets kompetente myndighed skal indgive oplysninger til en eller flere andre EU-medlemsstater eller deres kompetente myndigheder, indgiver Schweiz oplysningerne direkte og underretter Kommissionen via Det Blandede Udvalg.

3. Det Blandede Udvalg kan nå til enighed om passende løsninger med henblik på direkte udveksling af oplysninger på områder, hvor der er behov for hurtig overførsel af oplysninger.
4. Stk. 1 og 2 berører ikke de sektorspecifikke regler og ordninger, der gælder for udveksling af oplysninger ved hjælp af informationssystemer.
5. Når det er nødvendigt at udveksle oplysninger mellem ACER eller andre EU-institutioner og en schweizisk myndighed er nødvendig under udarbejdelsen af en afgørelse eller en rapport, en udtalelse, en henstilling eller et andet lignende dokument, finder denne udveksling sted direkte mellem de relevante enheder, medmindre Det Blandede Udvalg træffer afgørelse om, at en sådan udveksling bør finde sted via Det Blandede Udvalg, jf. dog stk. 1.
6. Når Kommissionen eller ACER for at udøve de kompetencer, der er tildelt dem, har behov for at udveksle oplysninger med virksomheder i Schweiz, kan de udveksle oplysninger direkte med disse virksomheder, medmindre Det Blandede Udvalg fastsætter en anden procedure, der skal anvendes i sådanne tilfælde.
7. Når EU-medlemsstaterne, deres myndigheder eller virksomheder høres under udarbejdelsen af en EU-afgørelse, høres Schweiz, de schweiziske myndigheder og de schweiziske virksomheder på samme måde.

ARTIKEL 41

Ikkebindende dokumenter

1. Hvis Kommissionen, ACER eller andre EU-institutioner udsteder rapporter, udtalelser, erklæringer, henstillinger eller andre lignende dokumenter til EU-medlemsstaterne eller deres myndigheder, kan de også gøre dette over for Schweiz eller de schweiziske myndigheder. Hvis EU-medlemsstaterne, deres myndigheder eller virksomheder høres under udarbejdelsen af disse dokumenter, høres Schweiz, de schweiziske myndigheder og de schweiziske virksomheder på samme måde.
2. Medmindre de offentliggøres, indgiver Kommissionen disse dokumenter via Det Blandede Udvalg. Det Blandede Udvalg kan aftale, at der skal være mulighed for direkte udveksling. ACER og andre institutioner indgiver dokumenterne direkte.

ARTIKEL 42

Offentliggørelse af oplysninger

1. Når en EU-medlemsstat skal offentliggøre visse oplysninger, offentliggør Schweiz i henhold til denne aftale også de relevante oplysninger på en tilsvarende måde.
2. Når oplysninger skal offentliggøres i *Den Europæiske Unions Tidende* i henhold til en retsakt, som er omhandlet i bilagene, offentliggør EU-institutionen også tilsvarende oplysninger om Schweiz deri.

DEL VII

AFSLUTTENDE BESTEMMELSER

ARTIKEL 43

Territorialt anvendelsesområde

Denne aftale gælder for den ene part for det område, hvor traktaten om Den Europæiske Union og traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde finder anvendelse, og på de betingelser, der er fastlagt i disse traktater, og for den anden part for Schweiz' område.

ARTIKEL 44

Udviklingsklausul for et udvidet samarbejde

De kontraherende parter erklærer sig rede til at overveje at uddybe samarbejdet i energisektoren ud over elektricitet, navnlig inden for brint eller vedvarende gasser.

ARTIKEL 45

Klassificerede oplysninger og følsomme ikkeklassificerede oplysninger

1. Intet i denne aftale kan fortolkes således, at en kontraherende part skal gøre klassificerede oplysninger tilgængelige.

2. Klassificerede oplysninger eller klassificeret materiale, der stilles til rådighed af eller udveksles mellem parterne i henhold til denne aftale, skal håndteres og beskyttes i overensstemmelse med aftalen mellem Den Europæiske Union og Det Schweiziske Forbund om sikkerhedsprocedurer for udveksling af klassificerede oplysninger, udfærdiget i Bruxelles den 28. april 2008, under overholdelsen af eventuelle sikkerhedsordninger til gennemførelse heraf.

3. Det Blandede Udvalg vedtager ved en afgørelse håndteringsinstrukser for at sikre beskyttelsen af følsomme ikkeklassificerede oplysninger, der udveksles mellem de kontraherende parter.

ARTIKEL 46

Tavshedspligt

De kontraherende parters repræsentanter, eksperter og andre relevante personer må ikke, selv efter tjenestens ophør, videregive oplysninger, de får adgang til under denne aftale, og som er omfattet af tavshedspligt.

ARTIKEL 47

Bilag og protokoller

Bilagene og protokollerne til denne aftale udgør en integrerende del heraf.

ARTIKEL 48

Gennemførelse

1. De kontraherende parter træffer alle nødvendige generelle eller særlige foranstaltninger for at sikre, at de forpligtelser, denne aftale fører med sig, opfyldes, og afstår fra alle foranstaltninger, der kunne bringe opfyldelsen af aftalens målsætninger i fare.
2. De kontraherende parter træffer alle de foranstaltninger, der er nødvendige for at sikre det tilsigtede resultat af de EU-retsakter, som der henvises til i denne aftale, og afholder sig fra alle foranstaltninger, der kan bringe virkeliggørelsen af disse retsakters mål i fare.

ARTIKEL 49

Finansielt bidrag

1. Schweiz bidrager til finansieringen af aktiviteter inden for rammerne af Unionens agenturer, informationssystemer og andre aktiviteter, der er anført i artikel 1 i bilag VII, og som det har adgang til, i overensstemmelse med denne artikel og bilag VII.

Det Blandede Udvalg kan vedtage en afgørelse om ændring af bilag VII.

2. Unionen kan når som helst suspendere Schweiz' deltagelse i de aktiviteter, der er omhandlet i stk. 1, hvis Schweiz ikke overholder betalingsfristen i overensstemmelse med betalingsbetingelserne i artikel 2 i bilag VII.

Hvis Schweiz ikke overholder en betalingsfrist, sender Unionen Schweiz en formel rykkerskrivelse. Hvis der ikke er foretaget fuld betaling senest 30 dage efter modtagelsen af den formelle rykkerskrivelse, kan Unionen suspendere Schweiz' deltagelse i den pågældende aktivitet.

3. Det finansielle bidrag har form af summen af:

- a) et operationelt bidrag og
- b) et deltagelsesgebyr.

4. Det finansielle bidrag har form af et årligt finansielt bidrag, som forfalder til betaling på de datoer, der er fastsat i de indkaldelser af bidrag, som Kommissionen har udsendt.

5. Det operationelle bidrag baseres på en fordelingsnøgle defineret som forholdet mellem Schweiz' bruttonationalprodukt (BNP) i markedspriser og Unionens BNP i markedspriser.

Med henblik herpå er de kontraherende parter tal for BNP i markedspriser de seneste foreliggende tal pr. 1. januar i det år, hvor den årlige betaling finder sted, som oplyst af Den Europæiske Unions Statistiske Kontor under behørig hensyntagen til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om samarbejde om statistik, der blev udfærdiget i Luxembourg den 26. oktober 2004. Hvis nævnte aftale ophører med at finde anvendelse, er Schweiz' BNP det, der er fastlagt på grundlag af data fra Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling.

6. Det operationelle bidrag for hvert EU-agentur beregnes ved at anvende fordelingsnøglen på det pågældende agenturs årlige vedtagne budget, der er opført på den eller de relevante EU-subsidiebudgetposter for det pågældende år, idet der for hvert agentur tages hensyn til eventuelle justerede operationelle bidrag som defineret i artikel 1 i bilag VII.

Det operationelle bidrag til informationssystemerne og andre aktiviteter beregnes ved at anvende fordelingsnøglen på det relevante budget for det pågældende år som fastsat i dokumenterne til gennemførelse af budgettet, såsom arbejdsprogrammer eller kontrakter. Alle referencebeløb baseres på forpligtelsesbevillinger.

7. Det årlige deltagelsesgebyr udgør 4 % af det årlige operationelle bidrag som beregnet i overensstemmelse med stk. 5 og 6.

8. Kommissionen giver Schweiz tilstrækkelige oplysninger om beregningen af det finansielle bidrag. Disse oplysninger gives under behørig hensyntagen til Unionens fortroligheds- og databeskyttelsesregler.

9. Alle finansielle bidrag fra Schweiz eller betalinger fra Unionen og beregningen af beløb, der forfalder til betaling eller modtages, foretages i euro.

10. Hvis denne aftales ikrafttræden ikke falder sammen med begyndelsen af et kalenderår, justeres Schweiz' operationelle bidrag for det pågældende år efter den metode og de betalingsbetingelser, der er fastsat i artikel 4 i bilag VII.

11. Bilag VII indeholder de detaljerede bestemmelser om anvendelsen af denne artikel.

12. Tre år efter denne protokols ikrafttræden og derefter hvert tredje år gennemgår Det Blandede Udvalg betingelserne for Schweiz' deltagelse, jf. artikel 1 i bilag VII, og tilpasser dem, hvis det er relevant.

ARTIKEL 50

Ikrafttræden

1. Denne aftale ratificeres eller godkendes af de kontraherende parter efter deres egne procedurer. De kontraherende parter giver hinanden meddelelse om fuldførelsen af de interne procedurer, der er nødvendige for denne aftales ikrafttræden.
2. Denne aftale træder i kraft den første dag i den anden måned efter den sidste meddelelse vedrørende følgende retsakter:
 - a) Institutionel protokol til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og dets medlemsstater på den ene side og Det Schweiziske Forbund på den anden side om fri bevægelighed for personer
 - b) Ændringsprotokol til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og dets medlemsstater på den ene side og Det Schweiziske Forbund på den anden side om fri bevægelighed for personer
 - c) Institutionel protokol til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om luftfart

- d) Ændringsprotokol til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om luftfart
- e) Protokol om statsstøtte til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om luftfart
- f) Institutionel protokol til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om godstransport og personbefordring med jernbane og ad landevej
- g) Ændringsprotokol til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om godstransport og personbefordring med jernbane og ad landevej
- h) Protokol om statsstøtte til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om godstransport og personbefordring med jernbane og ad landevej
- i) Ændringsprotokol til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om handel med landbrugsprodukter
- j) Institutionel protokol til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om gensidig anerkendelse af overensstemmelsesvurdering
- k) Ændringsprotokol til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om gensidig anerkendelse af overensstemmelsesvurdering
- l) Aftale mellem Den Europæiske Union og Det Schweiziske Forbund om Schweiz' regelmæssige finansielle bidrag til mindskelse af de økonomiske og sociale forskelle i Den Europæiske Union

- m) Aftale mellem Den Europæiske Union og Det Europæiske Atomenergifællesskab på den ene side og Det Schweiziske Forbund på den anden side om Det Schweiziske Forbunds deltagelse i EU-programmer
- n) Aftale mellem Den Europæiske Union og Det Schweiziske Forbund om vilkår og betingelser for Det Schweiziske Forbunds deltagelse i Den Europæiske Unions Agentur for Rumprogrammet.

ARTIKEL 51

Ændringer og opsigelse

1. Denne aftale kan på et hvilket som helst tidspunkt ændres ved fælles aftale mellem de kontraherende parter.
2. Unionen eller Schweiz kan opsigte denne aftale ved meddelelse herom til den anden kontraherende part. Denne aftale ophører med at være i kraft seks måneder efter datoen for en sådan meddelelse.
3. De rettigheder og forpligtelser, som enkeltpersoner og erhvervsdrivende har erhvervet i medfør af denne aftale før den dato, hvor aftalen ophører med at være i kraft, berøres ikke af aftalens ophør. De kontraherende parter afgør ved fælles aftale, hvilke foranstaltninger der skal træffes med hensyn til rettigheder, der er ved at blive erhvervet.

Udfærdiget i [...] den [...] i to eksemplarer på bulgarsk, dansk, engelsk, estisk, finsk, fransk, græsk, irsk, italiensk, kroatisk, lettisk, litauisk, maltesisk, nederlandsk, polsk, portugisisk, rumænsk, slovakisk, slovensk, spansk, svensk, tjekkisk, tysk og ungarsk, idet hver af disse tekster har samme gyldighed.

TIL BEKRÆFTELSE HERAF har undertegnede, der er behørigt bemyndiget hertil, undertegnet denne aftale.

(Underskriftsrubrik til virkning af, på alle 24 EU-sprog: "For Den Europæiske Union" og "For Det Schweiziske Forbund")

ELEKTRICITET

Medmindre andet er fastsat ved tekniske tilpasninger:

- gælder EU-medlemsstaternes rettigheder og forpligtelser som fastsat i de EU-retsakter, der er integreret i dette bilag, også for Schweiz
- forstås henvisninger i disse retsakter til fysiske eller juridiske personer, som er bosiddende eller etableret i EU-medlemsstaterne, som henvisninger til fysiske eller juridiske personer, som er bosiddende eller etableret i Schweiz.

Dette gælder under fuld overholdelse af de institutionelle bestemmelser i denne aftales del V.

OMHANDLEDE RETSAKTER

1. 32019 R 0941: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/941 af 5. juni 2019 om risikoberedskab i elsektoren og om ophævelse af direktiv 2005/89/EF (EUT L 158 af 14.6.2019, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/941/oj>)

Bestemmelserne i forordning (EU) 2019/941 gælder i forbindelse med denne aftale med følgende tilpasninger:

- a) I artikel 3, stk. 1, erstattes ordene "Så hurtigt som muligt og under alle omstændigheder senest den 5. januar 2020 udpeger hver medlemsstat" af:

"Senest tre år efter aftalens ikrafttræden udpeger Schweiz"

- b) I artikel 7, stk. 1, erstattes ordene "Inden for fire måneder efter opstillingen af de regionale elkrisescenarier i overensstemmelse med artikel 6, stk. 1," af:

"Senest tre år og fire måneder efter aftalens ikrafttræden"

- c) I artikel 7, stk. 4, erstattes ordene "Senest fire måneder efter opstillingen af regionale elkrisescenarier i overensstemmelse med artikel 6, stk. 1," af:

"Senest tre år og fire måneder efter denne aftales ikrafttræden"

- d) Artikel 10 og 14 finder anvendelse senest tre år efter denne aftales ikrafttræden.

2. 32019 R 0942: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/942 af 5. juni 2019 om oprettelse af Den Europæiske Unions Agentur for Samarbejde mellem Energireguleringsmyndigheder (EUT L 158 af 14.6.2019, s. 22, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/942/oj>), ændret ved:

- 32024 R 1787: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2024/1787 af 13. juni 2024 om reduktion af metanemissioner i energisektoren og om ændring af forordning (EU) 2019/942 (EUT L 1787 af 15.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1787/oj>)
- 32024 R 1789: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2024/1789 af 13. juni 2024 om de indre markeder for vedvarende gas, naturgas og brint, om ændring af forordning (EU) nr. 1227/2011, (EU) 2017/1938, (EU) 2019/942 og (EU) 2022/869 og afgørelse (EU) 2017/684 og om ophævelse af forordning (EF) nr. 715/2009 (omarbejdning) (EUT L 1789 af 15.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1789/oj>)

Bestemmelserne i forordning (EU) 2019/942 gælder i forbindelse med denne aftale med følgende tilpasninger:

- a) Forordning (EU) 2019/942 finder kun anvendelse på anliggender, der er omfattet af denne aftales anvendelsesområde

b) Uanset den generelle bestemmelse i begyndelsen af bilag I til denne aftale skal udtrykket "medlemsstat(er)" i forordning (EU) 2019/942 forstås således, at det ud over dets betydning i forordning (EU) 2019/942 også omfatter Schweiz. Tilsvarende skal udtrykket "regulerende myndighed" i forordning (EU) 2019/942 forstås således, at det ud over betydningen i forordning (EU) 2019/942 også omfatter den schweiziske regulerende myndighed

c) I artikel 3 tilføjes følgende stykke:

"3. Med hensyn til Schweiz har ACER de beføjelser, der er tildelt det i overensstemmelse med artikel 3-10 og artikel 12 i forordning (EU) 2019/942, medmindre andet er fastsat i denne aftale. Inden ACER træffer en afgørelse vedrørende Schweiz, hører det den kompetente schweiziske myndighed."

d) I artikel 5, stk. 4, tilføjes følgende:

"For så vidt angår artikel 9, stk. 6, litra b), i forordning (EU) 2015/1222 anvendes følgende procedure:

For så vidt som ændringer af kapacitetsberegningsregionerne vedrører tilknytningen af schweiziske grænser til en bestemt region, har Schweiz ret til at anmode om, at Det Blandede Udvalg skal godkende tilknytningen af schweiziske grænser til en bestemt region.

Hvis Det Blandede Udvalg ikke når frem til en afgørelse senest seks måneder efter anmodningen, træffer ACER afgørelse om kapacitetsberegningsregionerne i overensstemmelse med dette stykkes første afsnit under hensyntagen til Schweiz' betænkeligheder.

Hvis Det Blandede Udvalg beslutter ikke at godkende tilknytningen af de schweiziske grænser til en bestemt region, udarbejder ACER en ny afgørelse under hensyntagen til Schweiz' betænkeligheder."

- e) I artikel 21 tilføjes følgende:

"Schweiz' nationale regulerende myndighed deltager fuldt ud i repræsentantskabet og i alle ACER's andre forberedende organer, herunder arbejdsgrupper, udvalg og taskforcer, for så vidt angår anliggender, der hører under denne aftales anvendelsesområde. Den har ikke stemmeret i repræsentantskabet. Repræsentantskabets forretningsorden og forretningsordenen for arbejdsgruppernes virke skal sikre, at Schweiz' nationale regulerende myndighed deltager med fuld virkning."

- f) I artikel 31 tilføjes følgende:

"Schweitz deltager i finansieringen af ACER. Med henblik herpå finder procedurerne i denne aftales artikel 49 anvendelse."

- g) Schweiz indrømmer ACER og dets personale inden for rammerne af deres officielle funktioner for ACER de privilegier og immuniteter, der er fastsat i tillægget til dette bilag og som er baseret på artikel 1-6, 10-15, 17 og 18 i protokol nr. 7. Henvisninger til de tilsvarende artikler i nævnte protokol er angivet i parentes til orientering.

h) I artikel 39 tilføjes følgende stykke:

"1a. Uanset artikel 12, stk. 2, litra a), i ansættelsesvilkårene for de øvrige ansatte i Den Europæiske Union, der er fastsat i forordning nr. 31 (EØF), 11 (Euratom), om vedtægten for tjenestemænd og om ansættelsesvilkårene for de øvrige ansatte i Det Europæiske økonomiske Fællesskab og Det europæiske Atomenergifællesskab (EFT 45 af 14.6.1962, s. 1385), herunder eventuelle ændringer heraf, kan ACER, hvis det beslutter det, på kontrakt ansætte schweiziske statsborgere, der er i besiddelse af deres fulde borgerlige rettigheder. ACER kan acceptere eksperter udstationeret af Schweiz."

i) I artikel 41, stk. 1, tilføjes følgende:

"Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1049/2001 af 30. maj 2001 (EFT L 145 af 31.5.2001, s. 43) om aktindsigt i Europa-Parlamentets, Rådets og Kommissionens dokumenter finder, for så vidt angår anvendelsen af nærværende forordning, også anvendelse på alle ACER's dokumenter vedrørende Schweiz."

3. 32020 D 2152: Kommissionens afgørelse (EU) 2020/2152 af 17. december 2020 om de gebyrer, der skal betales til Den Europæiske Unions Agentur for Samarbejde mellem Energireguleringsmyndigheder for indsamling, behandling, bearbejdning og analyse af oplysninger indberettet i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1227/2011 (EUT L 428 af 18.12.2020, s. 68, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2020/2152/oj>)

4. 32019 R 943: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/943 af 5. juni 2019 om det indre marked for elektricitet. (EUT L 158 af 14.6.2019, s. 54, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/943/oj>), ændret ved:
- 32022 R 0869: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/869 af 30. maj 2022 om retningslinjer for den transeuropæiske energiinfrastruktur, om ændring af forordning (EF) nr. 715/2009, (EU) 2019/942 og (EU) 2019/943 og af direktiv 2009/73/EF og (EU) 2019/944 og om ophævelse af forordning (EU) nr. 347/2013 (EUT L 152 af 3.6.2022, s. 45, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/869/oj>)
 - 32024 R 1747: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2024/1747 af 13. juni 2024 om ændring af forordning (EU) 2019/942 og (EU) 2019/943 for så vidt angår forbedring af udformningen af Unionens elektricitetsmarked (EUT L, 2024/1747, 26.6.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1747/oj>)

Bestemmelserne i forordning (EU) 2019/943 gælder i forbindelse med denne aftale med følgende tilpasninger:

- a) I artikel 14, stk. 8, tilføjes følgende:

"I det omfang Kommissionen agter at ændre et budområde, der dækker schweizisk område, indgiver den udkastet til afgørelse for Det Blandede Udvalg til godkendelse. Det Blandede Udvalg træffer afgørelse senest seks måneder efter indgivelsen. Hvis Det Blandede Udvalg ikke godkender ændringen af budområdet, der dækker schweizisk område, udarbejder Kommissionen en ny afgørelse under hensyntagen til Schweiz' betænkeligheder."

- b) I artikel 15, stk. 5, tilføjes følgende:

"I det omfang Kommissionen agter at ændre et budområde, der dækker schweizisk område, indgiver den udkastet til afgørelse for Det Blandede Udvalg til godkendelse. Det Blandede Udvalg træffer afgørelse senest seks måneder efter indgivelsen. Hvis Det Blandede Udvalg ikke godkender ændringen af budområdet, der dækker schweizisk område, udarbejder Kommissionen en ny afgørelse under hensyntagen til Schweiz' betænkeligheder."

- c) Kapacitetsmekanismer, der indføres af Schweiz, skal godkendes af den kompetente schweiziske myndighed. For disse kapacitetsmekanismer erstattes ordet "Kommissionen" i artikel 21, stk. 8, af "den kompetente schweiziske myndighed".

- d) Artikel 24, stk. 1, litra a), affattes således:

"a) gøre antagelser under hensyntagen til de særlige forhold, der gør sig gældende for national elektricitetsefterspørgsel og -udbud, herunder særlige forhold som følge af, at Schweiz ikke er en af Unionens medlemsstater, eller som følge af elementer, der kan være særlig relevante for forsynings sikkerheden i Schweiz, såsom eventuelt reduceret adgang til kernekraft og gas til elproduktion i nabolandene, forudsat at sådanne betænkeligheder tages i betragtning på en forholdsmæssig og rimelig måde."

- e) Kommissionen har beføjelser i henhold til artikel 34, 63 og 64 i anliggender vedrørende Schweiz

- f) I artikel 65, stk. 2, tilføjes følgende:

"Hvis Kommissionen har til hensigt at anmode om oplysninger i henhold til denne artikel fra en virksomhed i Schweiz, indgiver Kommissionen en anmodning til den schweiziske nationale regulerende myndighed om oplysninger, herunder en tidsfrist, inden for hvilken den pågældende virksomhed skal fremlægge disse oplysninger. Den nationale regulerende myndighed anmoder straks den pågældende virksomhed om disse oplysninger og medtager i sin anmodning oplysningerne i henhold til stk. 3. Den schweiziske nationale regulerende myndighed videresender de berørte virksomheders svar til Kommissionen straks efter modtagelsen.

Hvis en virksomhed ikke fremlægger de oplysninger, der anmodes om i henhold til tredje afsnit, inden for den tidsfrist, som Kommissionen har fastsat, eller hvis oplysningerne er ufuldstændige, kan Kommissionen anmode den schweiziske nationale regulerende myndighed om at vedtage afgørelser i henhold til stk. 5."

- g) I artikel 65, stk. 5, tilføjes følgende:

"Hvis Kommissionen anmoder herom i henhold til stk. 2, skal den schweiziske nationale regulerende myndighed kræve de ønskede oplysninger fremlagt af den virksomhed, som afgørelsen vedrører."

- h) I artikel 66, stk. 2, tilføjes følgende:

"Hvis betingelserne i dette stykke er opfyldt med hensyn til et svar på en anmodning om oplysninger fra den schweiziske nationale regulerende myndighed i henhold til artikel 65, stk. 2, kan Kommissionen anmode den schweiziske nationale regulerende myndighed om at vedtage en afgørelse i henhold til dette stykke over for de berørte virksomheder."

i) Følgende tilføjes som en ny artikel:

"Artikel 66a

Afgørelser, der vedtages af den schweiziske nationale regulerende myndighed i henhold til artikel 65 og 66, er underlagt de schweiziske domstoles domstolskontrol."

j) Artikel 7b, artikel 12, stk. 2-7, artikel 19a, stk. 3-9, artikel 19e, artikel 19f, artikel 50 og artikel 63 gennemføres senest tre år efter denne aftales ikrafttræden.

5. 32010 R 0838: Kommissionens forordning (EU) nr. 838/2010 af 23. september 2010 om retningslinjer for ordningen for kompensation mellem transmissionssystemoperatører og en fælles fremgangsmåde for regulering af transmissionsafgifter (EUT L 250 af 24.9.2010, s. 5, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2010/838/oj>)

Med henblik på denne aftale har Kommissionen beføjelser i henhold til del A, punkt 3.3 og 5.1, i bilaget til forordning (EU) nr. 838/2010.

6. 32013 R 0543: Kommissionens forordning (EU) nr. 543/2013 af 14. juni 2013 om indsendelse og offentliggørelse af data på elektricitetsmarkederne og om ændring af bilag I til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 714/2009 (EUT L 163 af 15.6.2013, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/543/oj>), ændret ved:
- 32019 R 943: Forordning (EU) 2019/943 af 5. juni 2019 (EUT L 158 af 14.6.2019, s. 54)

7. 32015 R 1222: Kommissionens forordning (EU) 2015/1222 af 24. juli 2015 om fastsættelse af retningslinjer for kapacitetstildeling og håndtering af kapacitetsbegrænsninger (EUT L 197 af 25.7.2015, s. 24, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2015/1222/oj>), ændret ved:
- 32021 R 0280: Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2021/280 af 22. februar 2021 om ændring af forordning (EU) 2015/1222, (EU) 2016/1719, (EU) 2017/2195 og (EU) 2017/1485 for at bringe dem i overensstemmelse med forordning (EU) 2019/943 (EUT L 62 af 23.2.2021, s. 24, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2015/1222/oj>)

Bestemmelserne i forordning (EU) 2015/1222 gælder i forbindelse med denne aftale med følgende tilpasninger:

- a) I artikel 1 tilføjes følgende stykke:

"6. Den schweiziske TSO og schweiziske markedsoperatører deltager i den fælles day-ahead- og intraday-kobling på samme betingelser som TSO'er og markedsoperatører fra Unionen, når de tekniske og reguleringsmæssige betingelser i henhold til denne forordning er opfyldt. Kommissionen tager i sin afgørelse i henhold til artikel 1, stk. 5, hensyn til, at gennemførelsen af aftalen anses for at opfylde betingelserne i artikel 1, stk. 4. Alle involverede aktører træffer hurtigt de nødvendige foranstaltninger for at gøre det muligt for Schweiz at tilslutte sig markedskoblingen senest ni måneder efter aftalens ikrafttræden."

- b) Med hensyn til de vilkår og betingelser eller metoder, der skal vedtages i henhold til forordning (EU) 2015/1222:
- i) Den schweiziske TSO, de schweiziske udpegede elektricitetsmarkedsoperatører ("NEMO'er") og den schweiziske nationale regulerende myndighed deltager i udarbejdelsen af eventuelle nye eller ændrede vilkår og betingelser eller metoder, og deres bemærkninger tages i betragtning, når der træffes afgørelse om de pågældende vilkår og betingelser eller metoder
 - ii) Ved afstemninger og med hensyn til, hvor vidt de relevante medlemsstats- eller befolkningstærskler for kvalificeret flertal er nået, tages Schweiz og dets befolkning i betragtning
 - iii) Henvisningerne til "regioner [der] består af mere end fem medlemsstater" i artikel 9, stk. 3, første afsnit, og til "regioner bestående af højst fem medlemsstater" i artikel 9, stk. 3, tredje afsnit, læses som "regioner [der] består af mere end fire EU-medlemsstater og Schweiz" eller "regioner bestående af højst fire EU-medlemsstater og Schweiz"
 - iv) Når tilknytningen af schweiziske grænser til en kapacitetsberegningsregion ændres i henhold til artikel 9, stk. 6, litra b), finder proceduren i artikel 5, stk. 4, i forordning (EU) 2019/942 anvendelse
 - v) De vilkår og betingelser eller metoder, der allerede er vedtaget på datoen for denne aftales undertegnelse, finder anvendelse i Schweiz, og

vi) Nye eller ændrede vilkår og betingelser eller metoder, der vedtages af ACER i overensstemmelse med proceduren i forordning (EU) 2015/1222, integreres inden for en måned i den schweiziske reguleringsmæssige orden af den schweiziske nationale regulerende myndighed. De pågældende vilkår og betingelser eller metoder finder midlertidig anvendelse i Schweiz fra datoen for deres anvendelse i Unionen. Enhver midlertidig anvendelse ophører, når den schweiziske regulerende myndighed gennemfører denne integration i den schweiziske reguleringsmæssige orden.

8. 32016 R 1719: Kommissionens forordning (EU) 2016/1719 af 26. september 2016 om fastsættelse af retningslinjer for langsigtet kapacitetstildeling (EUT L 259 af 27.9.2016, s. 42, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/1719/oj>), ændret ved:

– 32021 R 0280: Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2021/280 af 22. februar 2021 om ændring af forordning (EU) 2015/1222, (EU) 2016/1719, (EU) 2017/2195 og (EU) 2017/1485 for at bringe dem i overensstemmelse med forordning (EU) 2019/943 (EUT L 62 af 23.2.2021, s. 24, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2021/280/oj)

Bestemmelserne i forordning (EU) 2016/1719 gælder i forbindelse med denne aftale med følgende tilpasninger:

a) I artikel 1 tilføjes følgende stykke:

"6. Den schweiziske TSO og schweiziske markedsdeltagere deltager i den fælles tildelingsplatform på samme betingelser som TSO'er og markedsdeltagere fra Unionen, når de tekniske og reguleringsmæssige betingelser i henhold til denne forordning er opfyldt. Kommissionen tager i sin afgørelse i henhold til stk. 5 hensyn til, at gennemførelsen af aftalen anses for at opfylde betingelserne i stk. 4. Alle involverede aktører træffer hurtigt de nødvendige foranstaltninger for at gøre det muligt for Schweiz at tilslutte sig markedskoblingen senest ni måneder efter aftalens ikrafttræden."

- b) Med hensyn til de vilkår og betingelser eller metoder, der skal vedtages i henhold til forordning (EU) 2016/1719:
- i) Den schweiziske TSO og nationale regulerende myndighed deltager i udarbejdelsen af eventuelle nye eller ændrede vilkår og betingelser eller metoder, og deres bemærkninger tages i betragtning, når der træffes afgørelse om de pågældende vilkår og betingelser eller metoder
 - ii) Ved afstemninger og med hensyn til, hvor vidt de relevante medlemsstats- eller befolkningstærskler for kvalificeret flertal er nået, tages Schweiz og dets befolkning i betragtning
 - iii) Henvisningerne til "regioner [der] består af mere end fem medlemsstater" i artikel 4, stk. 3, første afsnit, og til "regioner bestående af højst fem medlemsstater" i artikel 4, stk. 3, tredje afsnit, læses som "regioner [der] består af mere end fire EU-medlemsstater og Schweiz" eller "regioner bestående af højst fire EU-medlemsstater og Schweiz"
 - iv) De vilkår og betingelser eller metoder, der allerede er vedtaget på datoen for denne aftales undertegnelse, finder anvendelse i Schweiz, og
 - v) Nye eller ændrede vilkår og betingelser eller metoder, der vedtages af ACER i overensstemmelse med proceduren i forordning (EU) 2016/1719, integreres inden for en måned i den schweiziske reguleringsmæssige orden af den schweiziske nationale regulerende myndighed. De pågældende vilkår og betingelser eller metoder finder midlertidig anvendelse i Schweiz fra datoen for deres anvendelse i Unionen. Enhver midlertidig anvendelse ophører, når den schweiziske regulerende myndighed gennemfører denne integration i den schweiziske reguleringsmæssige orden.

9. 32017 R 2195: Kommissionens forordning (EU) 2017/2195 af 23. november 2017 om fastsættelse af retningslinjer for balancering af elektricitet (EUT L 312 af 28.11.2017, s. 6, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/2195/oj>), ændret ved:
- 32021 R 0280: Gennemførelsesforordning (EU) 2021/280 af 22. februar 2021 om ændring af forordning (EU) 2015/1222, (EU) 2016/1719, (EU) 2017/2195 og (EU) 2017/1485 for at bringe dem i overensstemmelse med forordning (EU) 2019/943 (EUT L 62 af 23.2.2021, s. 24, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2015/1222/oj>)

Bestemmelserne i forordning (EU) 2017/2195 gælder i forbindelse med denne aftale med følgende tilpasninger:

- a) I artikel 1 tilføjes følgende stykke:

"9. Den schweiziske TSO og schweiziske markedsdeltagere deltager i de europæiske platforme for udveksling af standardprodukter vedrørende balanceringsenergi på samme betingelser som TSO'er og markedsdeltagere fra Unionen, når de tekniske og reguleringsmæssige betingelser i henhold til denne forordning er opfyldt. Kommissionen tager i sin afgørelse i henhold til stk. 7 hensyn til, at gennemførelsen af aftalen anses for at opfylde betingelserne i stk. 6. Alle involverede aktører træffer hurtigt de nødvendige foranstaltninger for at gøre det muligt for Schweiz at tilslutte sig markedskoblingen senest ni måneder efter aftalens ikrafttræden."

- b) Med hensyn til de vilkår og betingelser eller metoder, der skal vedtages i henhold til forordning (EU) 2017/2195:
- i) Den schweiziske TSO og nationale regulerende myndighed deltager i udarbejdelsen af eventuelle nye eller ændrede vilkår og betingelser eller metoder, og deres bemærkninger tages i betragtning, når der træffes afgørelse om de pågældende vilkår og betingelser eller metoder
 - ii) Ved afstemninger og med hensyn til, hvor vidt de relevante medlemsstats- eller befolkningstærskler for kvalificeret flertal er nået, tages Schweiz og dets befolkning i betragtning
 - iii) Henvisningerne til "regioner [der] består af mere end fem medlemsstater" i artikel 4, stk. 4, og til "regioner bestående af højst fem medlemsstater" i artikel 4, stk. 4, læses som "regioner [der] består af mere end fire EU-medlemsstater og Schweiz" eller "regioner bestående af højst fire EU-medlemsstater og Schweiz"
 - iv) De vilkår og betingelser eller metoder, der allerede er vedtaget på datoen for denne aftales undertegnelse, finder anvendelse i Schweiz, og
 - v) Nye eller ændrede vilkår og betingelser eller metoder, der vedtages af ACER i overensstemmelse med proceduren i forordning (EU) 2017/2195, integreres inden for en måned i den schweiziske reguleringsmæssige orden af den schweiziske nationale regulerende myndighed. De pågældende vilkår og betingelser eller metoder finder midlertidig anvendelse i Schweiz fra datoen for deres anvendelse i Unionen. Enhver midlertidig anvendelse ophører, når den schweiziske regulerende myndighed gennemfører denne integration i den schweiziske reguleringsmæssige orden.

10. 32017 R 2196: Kommissionens forordning (EU) 2017/2196 af 24. november 2017 om fastsættelse af en netregel for nødsituationer og systemgenoprettelse (EUT L 312 af 28.11.2017, s. 54, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/2196/oj>)
11. 32016 R 1388: Kommissionens forordning (EU) 2016/1388 af 17. august 2016 om fastsættelse af netregler om nettilslutning af forbrugs- og distributionssystemer (EUT L 223 af 18.8.2016, s. 10, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/1388/oj>)

Med henblik på denne aftale har Kommissionen beføjelser i henhold til artikel 51.

12. 32016 R 0631: Kommissionens forordning (EU) 2016/631 af 14. april 2016 om fastsættelse af netregler om krav til nettilslutning for produktionsanlæg (EUT L 112 af 27.4.2016, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/631/oj>)

Med henblik på denne aftale har Kommissionen beføjelser i henhold til artikel 61.

13. 32016 R 1447: Kommissionens forordning (EU) 2016/1447 af 26. august 2016 om fastsættelse af netregler om tilslutning af transmissionssystemer med højspændingsjævnstrøm og jævnstrømsforbundne elproducerende anlæg (EUT L 241 af 8.9.2016, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/1447/oj>)

Med henblik på denne aftale har Kommissionen beføjelser i henhold til artikel 78.

14. 32017 R 1485: Kommissionens forordning (EU) 2017/1485 af 2. august 2017 om fastsættelse af retningslinjer for drift af elektricitetstransmissionssystemer (EUT L 220 af 25.8.2017, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1485/oj>), ændret ved:
- 32021 R 0280: Gennemførelsesforordning (EU) 2021/280 af 22. februar 2021 (EUT L 62 af 23.2.2021, s. 24)

Bestemmelserne i forordning (EU) 2017/1485 gælder i forbindelse med denne aftale med følgende tilpasninger:

- a) Med hensyn til de vilkår og betingelser eller metoder, der skal vedtages i henhold til forordning (EU) 2017/1485:
 - i) Den schweiziske TSO og nationale regulerende myndighed deltager i udarbejdelsen af eventuelle nye eller ændrede vilkår og betingelser eller metoder, og deres bemærkninger tages i betragtning, når der træffes afgørelse om de pågældende vilkår og betingelser eller metoder
 - ii) Ved afstemninger og med hensyn til, hvor vidt de relevante medlemsstats- eller befolkningstærskler for kvalificeret flertal er nået, tages Schweiz og dets befolkning i betragtning
 - iii) Henvisningerne til "regioner [der] består af mere end fem medlemsstater" i artikel 5, stk. 5, og til "regioner bestående af højst fem medlemsstater" i artikel 5, stk. 5, læses som "regioner [der] består af mere end fire EU-medlemsstater og Schweiz" eller "regioner bestående af højst fire EU-medlemsstater og Schweiz"

- iv) De vilkår og betingelser eller metoder, der allerede er vedtaget på datoen for denne aftales undertegnelse, finder anvendelse i Schweiz, og
- v) Nye eller ændrede vilkår og betingelser eller metoder, der vedtages af ACER i overensstemmelse med proceduren i forordning (EU) 2017/1485, integreres inden for en måned i den schweiziske reguleringsmæssige orden af den schweiziske nationale regulerende myndighed. De pågældende vilkår og betingelser eller metoder finder midlertidig anvendelse i Schweiz fra datoen for deres anvendelse i Unionen. Enhver midlertidig anvendelse ophører, når den schweiziske regulerende myndighed gennemfører denne integration i den schweiziske reguleringsmæssige orden.

15. 32024 L 01366: Kommissionens delegerede forordning (EU) 2024/1366 af 11. marts 2024 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/943 for så vidt angår fastsættelse af netregler om sektorspecifikke regler for cybersikkerhedsmæssige aspekter af grænseoverskridende elektricitetsstrømme (EUT L, 2024/1366, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2024/1366/oj)

Bestemmelserne i forordning (EU) 2024/1366 gælder i forbindelse med denne aftale med følgende tilpasninger:

- a) Følgende artikel indsættes:

"Artikel 1a

1. Ved aftalens ikrafttræden opretter eller udpeger Schweiz følgende myndigheder og organer:

- a) en national offentlig myndighed på regeringsplan eller en national regulerende myndighed, der er ansvarlig for at udføre de opgaver, der er pålagt den "kompetente myndighed" i denne forordning; for så vidt angår Schweiz læses henvisninger i denne forordning til "kompetent myndighed" som henvisninger til den i denne forbindelse udpegede myndighed

- b) en eller flere enheder, der håndterer IT-sikkerhedshændelser (CSIRT'er), og som er ansvarlige for håndtering af hændelser inden for denne forordnings anvendelsesområde i overensstemmelse med en veldefineret proces; disse hold kan etablere samarbejdsforbindelser med EU-medlemsstaternes nationale CSIRT'er i det omfang, det er nødvendigt i forbindelse med anvendelsen af denne forordning; som led i sådanne samarbejdsforbindelser fremmer Schweiz en effektiv og sikker udveksling af oplysninger med disse nationale CSIRT'er ved hjælp af relevante protokoller for udveksling af oplysninger, herunder Traffic Light Protocol. For så vidt angår Schweiz læses henvisninger i denne forordning til "CSIRT" som henvisninger til den eller de enheder, der er udpeget i henhold til første afsnit.

Schweiz udpeger en af sine CSIRT'er som koordinator med henblik på koordineret offentliggørelse af sårbarheder (i det følgende benævnt "den koordinerende CSIRT"). Den koordinerende CSIRT fungerer som betroet formidler, der, hvor det er nødvendigt, letter interaktionen mellem den fysiske eller juridiske person, der rapporterer en sårbarhed, og producenten eller udbyderen af de potentielt sårbare informations- og kommunikationsteknologiprodukter eller -tjenester (IKT-produkter eller -tjenester) efter anmodning fra en af parterne. Den koordinerende CSIRT's opgaver omfatter:

- i) identifikation af og kontakt til de berørte enheder

- ii) bistand til de fysiske eller juridiske personer, der indberetter en sårbarhed, og
- iii) forhandling af tidsfrister for offentliggørelse og håndtering af sårbarheder, der berører flere enheder.

Schweiz sikrer, at fysiske eller juridiske personer er i stand til, også anonymt, hvis de anmoder herom, at indberette en sårbarhed over for den koordinerende CSIRT. Sidstnævnte sørger for omhyggelig opfølgning med hensyn til den indberettede sårbarhed, og sikrer anonymiteten for den fysiske eller juridiske person, der rapporterer sårbarheden. Hvis en indberettet sårbarhed kan have en betydelig indvirkning på enheder, ikke kun i Schweiz, men også i en eller flere EU-medlemsstater, samarbejder den koordinerende CSIRT i Schweiz, hvor det er relevant, med andre koordinerende CSIRT'er inden for CSIRT-netværket

- c) en eller flere kompetente myndigheder med ansvar for håndtering af omfattende cybersikkerhedshændelser og -kriser inden for denne forordnings anvendelsesområde, som skal fastlægge en national beredskabsplan for omfattende cybersikkerhedshændelser og -kriser i forbindelse med elektricitet, hvori der fastsættes mål og ordninger for styring af omfattende cybersikkerhedshændelser og -kriser. For så vidt angår Schweiz læses henvisninger i denne forordning til "cyberkrisestyringsmyndigheder", "NIS-cyberkrisestyringsmyndigheder" eller "nationale cyberkrisestyringsmyndigheder" som henvisninger til den i denne forbindelse udpegede myndighed

- d) et kontaktpunkt, der udøver en forbindelsesfunktion med henblik på at sikre grænseoverskridende samarbejde inden for denne forordnings anvendelsesområde mellem de schweiziske myndigheder og de relevante myndigheder i EU-medlemsstaterne og, hvor det er relevant, med Kommissionen og Den Europæiske Unions Agentur for Cybersikkerhed (i det følgende benævnt "ENISA") samt for at sikre tværsektorielt samarbejde med andre kompetente myndigheder i Schweiz. For så vidt angår Schweiz læses henvisninger i denne forordning til et "nationalt centralt kontaktpunkt" som henvisninger til det i denne forbindelse udpegede kontaktpunkt
- e) en kompetent myndighed med ansvar for cybersikkerhed. For så vidt angår Schweiz læses henvisninger i denne forordning til "kompetente myndigheder med ansvar for cybersikkerhed" som henvisninger til den i denne forbindelse udpegede myndighed.

2. Ved aftalens ikrafttræden underretter Schweiz Kommissionen, ACER, ENTSO-E og EU DSO-enheden og meddeler dem navnene på de respektive myndigheder, der er omhandlet i stk. 1, samt disses kontaktoplysninger."

- b) Med hensyn til de vilkår og betingelser eller metoder eller planer, der skal vedtages i henhold til forordning (EU) 2024/1366:
 - i) Den schweiziske TSO, de schweiziske distributionssystemoperatører ("DSO'er") via EU DSO-enheden og den schweiziske kompetente myndighed deltager i udarbejdelsen af eventuelle nye eller ændrede vilkår og betingelser eller metoder eller planer, og deres bemærkninger tages i betragtning, når der træffes afgørelse om de pågældende vilkår og betingelser eller metoder

- ii) Ved afstemninger vedrørende vilkår og betingelser eller metoder eller planer og med hensyn til, hvor vidt de relevante EU-medlemsstats- eller befolkningstærskler for kvalificeret flertal er nået, tages Schweiz og dets befolkning i betragtning
 - iii) Henvisningerne til "de berørte systemdriftsområder består af mere end fem medlemsstater" i artikel 7, stk. 3, læses som "de berørte systemdriftsområder består af mere end fire EU-medlemsstater og Schweiz"
 - iv) De vilkår og betingelser eller metoder samt planer, der allerede er vedtaget på datoen for denne aftales undertegnelse, finder anvendelse i Schweiz
 - v) Nye eller ændrede vilkår og betingelser eller metoder samt planer, der vedtages i Unionen i overensstemmelse med proceduren i forordning (EU) 2024/1366, integreres inden for en måned i den schweiziske reguleringsmæssige orden af den schweiziske kompetente myndighed. De pågældende vilkår og betingelser eller metoder finder midlertidig anvendelse i Schweiz fra datoen for deres anvendelse i Unionen. Enhver midlertidig anvendelse ophører, når den schweiziske kompetente myndighed gennemfører denne integration i den schweiziske reguleringsmæssige orden.
- c) I artikel 2, stk. 6, og artikel 33, stk. 2, litra a), nr. i), læses henvisningen til forordning (EU) 2016/679 for så vidt angår Schweiz som en henvisning til den relevante nationale lovgivning
- d) Artikel 5, sidste punktum, artikel 38, stk. 8, artikel 41, stk. 2, andet punktum, artikel 41, stk. 3 og 7, og artikel 43, stk. 4, finder ikke anvendelse.

- e) Artikel 37, stk. 4, affattes således:

"Hvis den kompetente myndighed får kendskab til en sårbarhed, der ikke er afhjulpet, men endnu ikke har bevis for, at denne aktivt udnyttes, koordinerer den uden unødigt ophold med den koordinerende CSIRT med henblik på koordineret offentliggørelse af sårbarheden som fastsat i denne forordnings artikel 1a, stk. 1, litra b)."

- f) Artikel 40, stk. 3), affattes således:

"Hvis cyberangrebet kvalificeres eller forventes at kunne kvalificeres som en omfattende cybersikkerhedshændelse og påvirker Schweiz, underretter ad hoc-gruppen for grænseoverskridende krisekoordinering omgående de nationale cyberkrisestyringsmyndigheder i Schweiz og i de EU-medlemsstater, der er berørt af hændelsen, samt Kommissionen og Det Europæiske Netværk af Forbindelsesorganisationer for Cyberkriser ("EU-CyCLONe"). I disse tilfælde støtter ad hoc-gruppen for grænseoverskridende krisekoordinering EU-CyCLONe med hensyn til særlige sektorspecifikke forhold."

- g) Artikel 42, stk. 3, affattes således:

"CSIRT'erne formidler uden ophold oplysninger modtaget fra ENISA til de berørte enheder."

16. 32019 L 0944: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/944 af 5. juni 2019 om fælles regler for det indre marked for elektricitet og om ændring af direktiv 2012/27/EU (EUT L 158 af 14.6.2019, s. 125, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj>), ændret ved:
- 32022 R 0869: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/869 af 30. maj 2022 om retningslinjer for den transeuropæiske energiinfrastruktur, om ændring af forordning (EF) nr. 715/2009, (EU) 2019/942 og (EU) 2019/943 og af direktiv 2009/73/EF og (EU) 2019/944 og om ophævelse af forordning (EU) nr. 347/2013 (EUT L 152 af 3.6.2022, s. 45, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/869/oj>)
 - 32024 L 1711: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2024/1711 af 13. juni 2024 om ændring af direktiv (EU) 2018/2001 og (EU) 2019/944 for så vidt angår forbedring af udformningen af Unionens elektricitetsmarked (EUT L, 2024/1711, 26.6.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1711/oj>)

Bestemmelserne i direktiv (EU) 2019/944 gælder i forbindelse med denne aftale med følgende tilpasninger:

- a) Kommissionen har beføjelser i henhold til artikel 44, stk. 1, artikel 63 og artikel 66, stk. 1, i anliggender vedrørende Schweiz
- b) Artikel 6a, artikel 7, stk. 1-2 og 4-5, artikel 8, artikel 12, stk. 1, artikel 15, artikel 15a, stk. 1-8, artikel 16, artikel 23, artikel 24, stk. 1 og 3, artikel 28, artikel 28a, artikel 29, stk. 1, artikel 32, artikel 38 og artikel 66a gennemføres senest tre år efter denne aftales ikrafttræden

- c) Artikel 35, stk. 1 og 2, gennemføres for så vidt angår adskillelse af distributionssystemoperatører, der er organiseret i henhold til schweizisk offentlig ret, senest tre år efter denne aftales ikrafttræden
 - d) Den schweiziske nationale regulerende myndighed udfører opgaverne vedrørende tilslutning og adgang til nationale net, herunder transmissions- og distributionstariffer, i henhold til artikel 59, stk. 1, litra a), og artikel 59, stk. 7, litra a), senest fem år efter denne aftales ikrafttræden
 - e) Det Blandede Udvalg har beføjelser i henhold til artikel 65.
17. 32023 R 1162: Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2023/1162 af 6. juni 2023 om interoperabilitetskrav og ikkeforskelsbehandlende og gennemsigtige procedurer for adgang til måler- og forbrugsdata (EUT L 154 af 15.6.2023, s. 10, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2023/1162/oj)
18. 32011 R 1227: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1227/2011 af 25. oktober 2011 om integritet og gennemsigtighed på engrosenergimarkedene (EUT L 326 af 8.12.2011, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1227/oj>), ændret ved:
- 32024 R 1106: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2024/1106 af 11. april 2024 om ændring af forordning (EU) nr. 1227/2011 og (EU) 2019/942 for så vidt angår forbedring af Unionens beskyttelse mod markedsmanipulation på engrosenergimarkedet (EUT L, 2024/1106, 17.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1106/oj>)

Bestemmelserne i forordning (EU) nr. 1227/2011 gælder i forbindelse med denne aftale med følgende tilpasninger:

- a) I artikel 1, stk. 2, tilføjes følgende:

"For så vidt angår elektricitetsderivater, der ikke er omfattet af artikel 2, nr. 4, og som er optaget til handel på en markedsplads eller en handelsfacilitet med distributed ledger-teknologi, der har sit vedtægtsmæssige hjemsted i Schweiz, skal Schweiz fortsat anvende regler, der forbyder markedsmanipulation og insiderhandel, som sikrer en beskyttelsesstandard, der svarer til standarden i Unionen."

- b) I artikel 1 tilføjes et nyt stykke:

"6. I Schweiz finder denne forordning kun anvendelse på engroshandel med elektricitet, men ikke på gassektoren"

- c) I artikel 9 indsættes et nyt stykke:

"1a. Markedsdeltagere, der er registreret hos både den schweiziske nationale regulerende myndighed og en national regulerende myndighed i en EU-medlemsstat på tidspunktet for denne aftales ikrafttræden, bringer deres registreringsforpligtelser i overensstemmelse med denne artikel."

- d) I artikel 13 indsættes et nyt stykke:

"8a. For så vidt angår Schweiz gennemfører agenturet grænseoverskridende undersøgelser i henhold til artikel 13, stk. 5-8, i tæt og aktivt samarbejde med den schweiziske nationale regulerende myndighed.

I forbindelse med sådanne grænseoverskridende undersøgelser gennemfører de kompetente schweiziske myndigheder, navnlig den schweiziske nationale regulerende myndighed, i tæt samarbejde med agenturet undersøgelsesforanstaltninger i henhold til artikel 13a, artikel 13b, stk. 2, og artikel 13c på schweizisk område.

Agenturet kan opfordre den schweiziske nationale regulerende myndighed til at træffe konkrete undersøgelsesforanstaltninger, og de kompetente schweiziske myndigheder gennemfører disse foranstaltninger. Agenturet deltager i gennemførelsen af foranstaltningerne efter anmodning.

Den schweiziske nationale regulerende myndighed indsamler de oplysninger, der er nødvendige for, at agenturet kan gennemføre sin undersøgelse effektivt, og videregiver disse oplysninger til agenturet uden unødigt forsinkelse efter afslutningen af den pågældende undersøgelsesforanstaltning.

Når agenturet har til hensigt at kommunikere med personer på schweizisk område, herunder med henblik på anmodninger om oplysninger i henhold til artikel 13b, stk. 1, videregiver den schweiziske nationale regulerende myndighed de relevante oplysninger til henholdsvis disse personer og agenturet.

Den i artikel 13, stk. 11, omhandlede undersøgelsesrapport udarbejdes af agenturet. De foranstaltninger, der er omhandlet i artikel 13, stk. 11, træffes af den schweiziske nationale regulerende myndighed."

- e) I forbindelse med foranstaltninger, der træffes af de kompetente schweiziske myndigheder i henhold til artikel 13, stk. 8a, læses udtrykket "agenturet" i artikel 13g, stk. 1 og 4, som "den kompetente schweizisk myndighed".

- f) En ny artikel indsættes efter artikel 13j:

"Artikel 13k

Foranstaltninger, der træffes af de kompetente schweiziske myndigheder i henhold til artikel 13, stk. 8a, og artikel 13g, er underlagt de schweiziske domstoles domstolskontrol."

19. 32014 R 1348: Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 1348/2014 af 17. december 2014 om dataindberetning til gennemførelse af artikel 8, stk. 2, og artikel 8, stk. 6, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1227/2011 om integritet og gennemsigtighed på engrosenergi markederne (EUT L 363 af 18.12.2014, s. 121, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2014/1348/oj)
20. 32012 D 1117(01): Kommissionens afgørelse af 15. november 2012 om oprettelse af elektricitetskoordinationsgruppen (EUT C 353 af 17.11.2012, s. 2)

PRIVILEGIER OG IMMUNITETER

ARTIKEL 1

(svarende til artikel 1 i protokol nr. 7)

Agenturets lokaler og bygninger er ukrænkelige. De er fritaget for ransagning, rekvisition, beslaglæggelse og ekspropriation. Agenturets ejendom og aktiver kan ikke uden bemyndigelse fra Den Europæiske Unions Domstol gøres til genstand for tvangsforanstaltninger, hvad enten disse er af administrativ eller judiciel art.

ARTIKEL 2

(svarende til artikel 2 i protokol nr. 7)

Agenturets arkiver er ukrænkelige.

ARTIKEL 3

(svarende til artikel 3 og 4 i protokol nr. 7)

1. Agenturet, dets aktiver, indtægter og øvrige ejendom er fritaget for alle direkte skatter.

2. Varer og tjenesteydelser, der eksporteres til agenturet til tjenestebrug fra Schweiz eller leveres til agenturet i Schweiz, er ikke underlagt nogen indirekte skatter og afgifter.
3. Der indrømmes momsfrigivelse, hvis den samlede købspris på de varer eller tjenesteydelser, der er angivet på fakturaen eller på et tilsvarende dokument, udgør mindst 100 CHF (inkl. skatter og afgifter). Agenturet er fritaget for al told såvel som for forbud og restriktioner vedrørende indførsel og udførsel af genstande, der er bestemt til tjenestebrug; de således indførte genstande må ikke afhændes i Schweiz — hverken mod eller uden vederlag — medmindre det sker på betingelser, som godkendes af den schweiziske regering.
4. Fritagelse for moms, punktafgifter og andre indirekte afgifter sker ved eftergivelse, idet de relevante schweiziske formularer afleveres til leverandøren af varerne eller tjenesteydelserne.
5. Der indrømmes ingen fritagelse for skatter, afgifter og gebyrer, som blot udgør betaling for almennyttige offentlige ydelser.

ARTIKEL 4

(svarende til artikel 5 i protokol nr. 7)

Agenturet skal med hensyn til dets tjenstlige meddelelser og forsendelse af alle dets dokumenter på Schweiz' område tilstås samme behandling, som Schweiz tilstår diplomatiske repræsentationer.

Agenturets korrespondance og andre tjenstlige meddelelser må ikke være genstand for censur.

ARTIKEL 5

(svarende til artikel 6 i protokol nr. 7)

Passérsedler, der udstedes af Unionen til agenturets medlemmer og ansatte, anerkendes som gyldige rejsedokumenter på Schweiz' område. Disse passérsedler udstedes til tjenestemænd og øvrige ansatte på de betingelser, der er fastsat i vedtægten for tjenestemænd og ansættelsesvilkårene for Unionens øvrige ansatte (forordning nr. 31 (EØF), 11 (Euratom), om vedtægten for tjenestemænd og om ansættelsesvilkårene for de øvrige ansatte i Det europæiske økonomiske Fællesskab og Det europæiske Atomenergifællesskab (EFT 45 af 14.6.1962, s. 1385) med senere ændringer).

ARTIKEL 6

(svarende til artikel 10 i protokol nr. 7)

Repræsentanterne for Unionens medlemsstater, som deltager i agenturets arbejde, såvel som deres rådgivere og tekniske eksperter, nyder under udøvelsen af deres hverv og under rejse til og fra mødestedet i Schweiz sædvanlige privilegier, immuniteter og lettelser.

ARTIKEL 7

(svarende til artikel 11 i protokol nr. 7)

Agenturets tjenestemænd og øvrige ansatte skal uanset deres nationalitet på Schweiz' område nyde følgende privilegier og immuniteter:

- a) fritagelse for retsforfølgning for de i embeds medfør foretagne handlinger, herunder mundtlige og skriftlige ytringer, dog med det forbehold, at bestemmelserne i traktaterne dels om reglerne vedrørende tjenestemænds og øvrige ansattes ansvar over for Unionen, dels om Den Europæiske Unions Domstols kompetence til at afgøre tvister mellem Unionen og dens tjenestemænd og øvrige ansatte, finder anvendelse. Denne fritagelse gælder også efter tjenesteforholdets ophør
- b) fritagelse sammen med deres ægtefæller og familiemedlemmer, der forsørges af dem, for indvandringsrestriktioner og bestemmelser om registrering af udlændinge
- c) med hensyn til valuta- og omvekslingsbestemmelser de samme lettelser, som sædvanligvis indrømmes tjenestemænd i internationale organisationer
- d) ret til ved deres tiltræden af stillingen i Schweiz toldfrit at indføre deres bohaves og ejendele samt ret til ved udløbet af deres tjenestetid i landet toldfrit at genudføre deres bohaves og ejendele, i begge tilfælde under forbehold af de betingelser, som Schweiz' regering måtte finde fornødne

- e) ret til toldfrit til personligt brug at indføre deres motorkøretøj, såfremt det er erhvervet i deres sidste bopælsland eller i det land, hvor de er statsborgere, under de vilkår, der gælder på dette lands hjemmemarked, samt ret til toldfrit at genudføre det, i begge tilfælde under forbehold af de betingelser, som Schweiz' regering måtte finde fornødne.

ARTIKEL 8

(svarende til artikel 12 i protokol nr. 7)

Løn, vederlag og honorarer, som agenturet udbetaler sine tjenestemænd og øvrige ansatte, beskattes til fordel for Unionen på de betingelser og efter den fremgangsmåde, som fastsættes ved EU-retten.

Tjenestemændene og de øvrige ansatte fritages for national, kantonale og kommunale beskatninger af løn, vederlag og honorarer, som de modtager fra agenturet.

ARTIKEL 9

(svarende til artikel 13 i protokol nr. 7)

Agenturets tjenestemænd og øvrige ansatte, som udelukkende med henblik på virksomhed i Agenturets tjeneste tager ophold i Schweiz i skattemæssig henseende ved deres tiltræden i Agenturets tjeneste, skal med hensyn til beskatning af indkomst og formue og til arveafgift samt til anvendelsen af de mellem Unionens medlemsstater og Schweiz indgåede overenskomster til undgåelse af dobbeltbeskatning af begge de nævnte stater betragtes, som om de havde bevaret deres tidligere bopæl, under forudsætning af at denne var beliggende i en af Unionens medlemsstater. Denne bestemmelse finder ligeledes anvendelse på ægtefællen, i det omfang denne ikke er selverhvervende, og på børn, som de i denne artikel nævnte personer tager vare på og forsørger.

Løsøre, der tilhører de i første stykke omhandlede personer, og som befinder sig i Schweiz, fritages for arveafgift i Schweiz; ved fastsættelsen af sådan afgift betragtes løsøret, under forbehold af tredjelandets ret og af eventuel anvendelse af bestemmelser i internationale overenskomster vedrørende dobbeltbeskatning, som om det befandt sig i den stat, hvor det skattemæssige hjemsted findes.

En bopæl, der udelukkende er erhvervet med henblik på virksomhed i andre internationale organisationers tjeneste, tages ikke i betragtning ved anvendelsen af denne artikels bestemmelser.

ARTIKEL 10

(svarende til artikel 14 i protokol nr. 7)

I EU-retten fastlægges den ordning for sociale ydelser, som gælder for Unionens tjenestemænd og øvrige ansatte.

Agenturets tjenestemænd og øvrige ansatte er ikke forpligtet til at tilslutte sig socialsikringsordningen i Schweiz, såfremt de allerede er omfattet af den ordning for sociale ydelser, som gælder for Unionens tjenestemænd og øvrige ansatte. Familiemedlemmer til ansatte i agenturet, som indgår i deres husstand, er dækket af den ordning for sociale ydelser, som gælder for Unionens tjenestemænd og øvrige ansatte, forudsat at de ikke er ansat af en anden arbejdsgiver end agenturet, og forudsat at de ikke oppebærer socialsikringsydelser fra en af Unionens medlemsstater eller fra Schweiz.

ARTIKEL 11

(svarende til artikel 15 i protokol nr. 7)

I EU-retten fastsættes det, hvilke grupper af agenturets tjenestemænd og øvrige ansatte bestemmelserne i artikel 7, 8 og 9 finder anvendelse på helt eller delvist.

Schweiz vil med regelmæssige mellemrum blive underrettet om navn, stilling og adresse på de tjenestemænd og øvrige ansatte, der tilhører disse grupper.

ARTIKEL 12

(svarende til artikel 17 i protokol nr. 7)

Privilegier, immuniteter og lettelser indrømmes agenturets tjenestemænd og øvrige ansatte udelukkende i agenturets interesse.

Agenturet skal ophæve den immunitet, der er tilstået en tjenestemand eller anden ansat, såfremt det skønner, at ophævelse af immuniteten ikke strider mod agenturets interesser.

ARTIKEL 13

(svarende til artikel 18 i protokol nr. 7)

Ved anvendelse af dette tillæg samarbejder agenturet med de ansvarlige myndigheder i Schweiz eller i de berørte EU-medlemsstater.

OVERGANGSORDNING FOR EKSISTERENDE LANGSIGTEDE
KAPACITETSRESERVATIONER PÅ SAMKØRINGSLINJERNE VED DE SCHWEIZISKE
GRÆNSER

AFSNIT A

PRINCIPPER FOR ØKONOMISK KOMPENSATION

ARTIKEL 1

Generelle principper og anvendelsesområde

1. I dette bilag fastlægges principperne for en overgangsmekanisme for økonomisk kompensation til indehaverne af de kontrakter, der er anført i afsnit B.
2. Den økonomiske kompensation beregnes på grundlag af den økonomiske værdi af kapacitetsreservationerne for kontraktindehavere som beregnet i henhold til artikel 2.
3. Den økonomiske kompensation ydes for den overgangsperiode, der er fastsat i denne aftales artikel 8, stk. 1.

4. Inden Schweiz deltager i den fælles day-ahead-kobling, erhverver de kontraktindehavere, der ønsker at modtage den økonomiske kompensation, den nødvendige grænseoverskridende kapacitet gennem en auktion, der gennemføres af Joint Allocation Office (det fælles tildelingskontor – i det følgende benævnt "JAO") i overensstemmelse med de gældende regler og procedurer, der er fastsat af JAO. Kontraktindehavere har ikke ret til kompensation, hvis det ikke er lykkedes dem at erhverve den nødvendige kapacitet gennem auktionsprocessen.

5. Når Schweiz har tilsluttet sig den fælles day-ahead-kobling, skal de kontraktindehavere, der ønsker at modtage økonomisk kompensation, påvise, at deres bud blev accepteret i den fælles day-ahead-proces i overensstemmelse med de gældende regler og procedurer, jf. forordning (EU) 2015/1222 af 24. juli 2015 om fastsættelse af retningslinjer for kapacitetstildeling og håndtering af kapacitetsbegrænsninger (EUT L 197 af 25.7.2015, s. 24, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2015/1222/oj>).

ARTIKEL 2

Beregning af den økonomiske kompensation

1. Den økonomiske kompensation beregnes på grundlag af en kompensationsmængde (i MW for en given time), som defineres i stk. 2 og 3, ganget med en kompensationspris (i euro/MWh), som defineres i stk. 4.

2. Kompensationsmængden for hver kontrakt er:
 - a) i perioden forud for Schweiz' tilslutning til den fælles day-ahead-kobling den kapacitet (i MW i en given time), der i auktionsprocessen er tildelt kontraktindehaveren; når kontraktindehaverne søger kompensation, skal de fremlægge dokumentation for, at en kapacitet op til kontraktmængden ved grænsen er blevet erhvervet og anvendt, og at produktionsanlægget er til rådighed i den respektive tidsenhed for markedet.
 - b) efter at Schweiz har tilsluttet sig den fælles day-ahead-kobling, mængden (i MW i en given time) af det vindende bud i den fælles day-ahead-koblingsproces i det respektive budområde op til den maksimale kontraktmængde når kontraktindehaverne søger økonomisk kompensation, skal de fremlægge dokumentation for mængden i det vindende bud og for, at produktionsanlægget er til rådighed i den respektive tidsenhed for markedet.
3. I et givet år nedsættes kompensationsmængden i henhold til stk. 2 til følgende procentsatser:
 - 74,3 % i retningen Frankrig til Schweiz om vinteren (1. oktober til 30. april) og 68,5 % om sommeren (1. maj til 30. september)
 - 93,9 % i retningen Schweiz til Frankrig om vinteren (1. oktober til 30. april) og 100 % om sommeren (1. maj til 30. september)
4. Kompensationsprisen beregnes efterfølgende som den positive prisforskel mellem day-ahead-ligevægtspriserne i Schweiz og Frankrig under hensyntagen til retningen af den historiske kapacitetsreservation som følge af markedsresultatet i day-ahead-tidsrammen, idet den beregnes særskilt for hver tidsenhed for markedet. Hvis prisforskellen er negativ, udbetales der ingen kompensation.

5. Den kompensation, der beregnes i henhold til stk. 1-4, nedsættes yderligere med 20 % for at tage højde for kontraktindehavernes bidrag til nettets vedligeholdelses- og kapitalomkostninger.
6. Hvis de samlede kompensationsbetalinger til kontraktindehavere som beregnet i henhold til stk. 1-5 overstiger de flaskehalsindtægter, der stammer fra eller er knyttet til den fransk-schweiziske grænse, nedsættes kompensationsbetalingerne forholdsmæssigt for alle kontraktindehavere for at sikre, at de samlede kompensationsbetalinger ikke overstiger de disponible flaskehalsindtægter.
7. Den samlede økonomiske kompensation for hver kontraktindehaver beregnet i henhold til denne artikel udbetales efterfølgende til kontraktindehaverne hver måned.

ARTIKEL 3

Finansiering af kompensationen

Den økonomiske kompensation i henhold til artikel 2 finansieres af flaskehalsindtægterne fra tildeling af kapacitet ved den fransk-schweiziske grænse, som enten modtages via en auktion af kapacitet ved den pågældende grænse foretaget af JAO eller tilknyttes grænsen ved anvendelse af metoden vedrørende fordeling af flaskehalsindtægter.

ARTIKEL 4

Gennemførelse, overvågning og tvistbilæggelse

1. De nationale regulerende myndigheder i Frankrig og Schweiz aftaler om nødvendigt procedurer til gennemførelse af reglerne i dette bilag senest tre måneder efter datoen for denne aftales ikrafttræden. De meddeler ACER, Kommissionen og Det Blandede Udvalg et udkast til procedurer to måneder efter datoen for denne aftales ikrafttræden.
2. De nationale regulerende myndigheder i Frankrig og Schweiz har ansvaret for at kontrollere, at TSO'erne og kontraktindehaverne overholder de procedurer, der er fastsat i henhold til stk. 1, herunder at den kompensation, der ydes til kontraktindehaverne, er begrænset til de kontrakter, der er anført i dette bilags afsnit B. De sender en årlig rapport om anvendelsen af overgangsmekanismen til ACER og Det Blandede Udvalg senest den 1. marts i det følgende år.
3. Hvis de nationale regulerende myndigheder ikke når til enighed om de i stk. 1 omhandlede procedurer senest tre måneder efter datoen for denne aftales ikrafttræden, kan Schweiz indbringe spørgsmålet for Det Blandede Udvalg, som træffer afgørelse om gennemførelsesprocedurerne senest seks måneder efter datoen for indbringelsen.
4. Uanset stk. 1-3 har kontraktindehaverne ret til at modtage den økonomiske kompensation fra datoen for denne aftales ikrafttræden og indtil overgangsperiodens udløb.

AFSNIT B

KONTRAKTER OM LANGSIGTEDE KAPACITETSRESERVATIONER MED ØKONOMISK KOMPENSATION

Retning	Kontraktnavn	Teknologi	Seneste udløbsdato
FR => CH	EOS CNP Cattenom 3 / 4	Kernekraft	Ved afslutning af enhedernes produktionsaktivitet
FR => CH	NOK 94 / EDF 95	Kernekraft	30.9.2036
FR => CH	EDL Cattenom 3 / 4	Kernekraft	Ved afslutning af enhedernes produktionsaktivitet
FR => CH	EDL 2000	Kernekraft	31.12.2039
FR => CH	Participation Bugey 2	Kernekraft	Ved afslutning af enhedens produktionsaktivitet
FR => CH	Participation Bugey 3	Kernekraft	Ved afslutning af enhedens produktionsaktivitet
FR => CH	EOS Cleuson Dixence	Vandkraft	30.4.2030
CH => FR	EOS Cleuson Dixence	Vandkraft	30.4.2030
FR => CH	Eposson Pompage	Vandkraft	Ved afslutning af enhedens produktionsaktivitet
CH => FR	Eposson Turbine	Vandkraft	Ved afslutning af enhedens produktionsaktivitet

AFSNIT C

VANDKRAFTVÆRKER, DER BEVARER KAPACITETSRESERVATIONER PÅ HØJST 65 MW

Retning	Kraftværkets navn	Maksimal kapacitetsreservation [MW]	Seneste udløbsdato
FR => CH	Kembs	35	Koncessionens ophør (31.12.2035)
FR => CH	FM Chatelot	15	Koncessionens ophør (31.12.2028)
CH => FR	FM Chatelot	30	Koncessionens ophør (31.12.2028)
AT => CH	GKW Inn	13,3	Koncessionens ophør (efter 2050)
CH => IT	Kraftwerke Hinterrhein	65	Koncessionens ophør (31.12.2042)
FR => CH	Bagnes Martigny (Champsec)	2	Koncessionens ophør (31.12.2041)
CH => FR	Forces Motrices de Mauvoisin	41	Koncessionens ophør (31.12.2041)

STATSSTØTTE

UNDTAGELSER OG PRÆCISERINGER

AFSNIT A

FORANSTALTNINGER, DER ER FORENELIGE MED ET VELFUNKTERENDE INDRE
MARKED, JF. ARTIKEL 13, STK. 2, LITRA C)

1. Følgende eksisterende schweiziske foranstaltninger er forenelige med et velfungerende indre marked og er ikke omfattet af artikel 14, stk. 3, litra b):
 - a) investeringstilskud til elproduktion fra vedvarende energikilder i henhold til artikel 25-29 i energiloven¹ (i det følgende benævnt "EnG"), herunder midlertidig fritagelse for vandafgifter i henhold til i artikel 50a i loven om vandkraft²
 - b) differencekontrakter for elproduktion fra vedvarende energikilder i henhold til artikel 29a-29e i EnG
 - c) bidrag til driftsomkostninger for biomasse i henhold til artikel 33a i EnG
 - d) geotermiske garantier i henhold til artikel 33 i EnG

¹ *Energiegesetz*, 30. september 2016 (EnG, SR 730.0) i den udgave, der var gældende den 1. januar 2025

² *Bundesgesetz über die Nutzbarmachung der Wasserkräfte*, 22. december 1916 (WRG, SR 721 80) i den udgave, der var gældende den 1. januar 2023

- e) kompensation for foranstaltninger vedrørende reststrømme i henhold til artikel 80, stk. 2, i loven om vandbeskyttelse¹, og
 - f) kompensation for foranstaltninger vedrørende økologisk genopretning i forbindelse med vandkraft (hydropeaking, sedimenttransport og fiskevandring) i henhold til artikel 34 i EnG.
2. De schweiziske myndigheder giver tilsagn om, at anlæg, der ikke er omfattet af en fritagelse i henhold til artikel 5, stk. 2, litra b), eller artikel 5, stk. 4, i forordning (EU) 2019/943², fra denne aftales ikrafttræden kun kan ydes ny støtte til elproduktion i henhold til de foranstaltninger, der er nævnt i punkt 1, hvis de:
- er forpligtet til at sælge deres elproduktion på markedet
 - ikke tilskyndes til at udbyde deres produktion under deres marginalomkostninger og ikke modtager driftsstøtte til produktion i perioder, hvor markedsværdien af denne produktion er negativ.
3. Bestemmelserne i punkt 1, litra a) og b), ophører med at finde anvendelse ti år efter denne aftales ikrafttræden, og bestemmelserne i punkt 1, litra c) -f), ophører med at finde anvendelse seks år efter denne aftales ikrafttræden. Efter udløbet af disse frister medtager den schweiziske tilsynsmyndighed disse foranstaltninger i sin løbende undersøgelse i henhold til artikel 15, stk. 4.

¹ *Bundesgesetz über den Schutz der Gewässer*, 24. januar 1991 (GschG, SR 814 20) i den udgave, der var gældende den 1. februar 2023

² Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/943 af 5. juni 2019 om det indre marked for elektricitet (omarbejdning), EUT L 158 af 14.6.2019, s. 54, som gældende i henhold til bilaget.

AFSNIT B

KATEGORIER AF STØTTE, DER KAN BETRAGTES SOM FORENELIGE MED ET VELFUNKTERENDE INDRE MARKED, JF. ARTIKEL 13, STK. 3, LITRA E)

Følgende kategorier af støtte kan betragtes som forenelige med et velfungerende indre marked:

[...]

AFSNIT C

GRUPPEFRITAGELSER, JF. ARTIKEL 13, STK. 4

Støtte formodes at være forenelig med et velfungerende indre marked og fritages for anmeldelsespligten i artikel 14, hvis den ydes på de materielle betingelser, der er fastsat i følgende bestemmelser:

- a) Kapitel I og III i Kommissionens forordning (EU) nr. 651/2014 af 17. juni 2014 om visse kategorier af støttes forenelighed med det indre marked i henhold til traktatens artikel 107 og 108 (EUT L 187 af 26.6.2014, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2014/651/oj>), senest ændret ved Kommissionens forordning (EU) 2023/1315 af 23. juni 2023 om ændring af forordning (EU) nr. 651/2014 om visse kategorier af støttes forenelighed med det indre marked i henhold til traktatens artikel 107 og 108 og af forordning (EU) 2022/2473 om forenelighed med det indre marked efter artikel 107 og 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde af visse kategorier af statsstøtte til virksomheder, der beskæftiger sig med fremstilling, forarbejdning og afsætning af fiskevarer og akvakuldturprodukter (EUT L 167 af 30.6.2023, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1315/oj>)
- b) Artikel 1-6 i Kommissionens afgørelse af 20. december 2011 om anvendelse af bestemmelserne i artikel 106, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på statsstøtte i form af kompensation for offentlig tjeneste ydet til visse virksomheder, der har fået overdraget at udføre tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse (EUT L 7 af 11.1.2012, s. 3, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2832/oj>).

AFSNIT D

DE MINIMIS-STØTTE, JF. ARTIKEL 13, STK. 6

Udtrykket "de minimis-støtte" har den betydning, som det har i Kommissionens forordning (EU) 2023/2831 af 13. december 2023 om anvendelse af artikel 107 og 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på de minimis-støtte (EUT L, 2023/2831, 15.12.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2831/oj>).

For så vidt angår støtte, der ydes til virksomheder, der har fået overdraget at udføre tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, har udtrykket "de minimis-støtte" den betydning, som det har i Kommissionens forordning (EU) 2023/2832 af 12. december 2023 om anvendelse af artikel 107 og 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på de minimis-støtte, der ydes til virksomheder, der har fået overdraget at udføre tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse (EUT L, 2023/2832, 15.12.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2382/oj>).

STATSSTØTTE

GENERELLE OG SEKTORSPECIFIKKE RETSAKTER, DER FINDER ANVENDELSE I DEN
EUROPÆISKE UNION,
JF. ARTIKEL 14, STK. 2

AFSNIT A

GENERELLE OG SEKTORSPECIFIKKE RETSAKTER

- 1) Med henblik på del III og i henhold til denne aftales artikel 14, stk. 2, anvender Unionen følgende retsakter:
 - a) Rådets forordning (EU) 2015/1589 af 13. juli 2015 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af artikel 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (EUT L 248 af 24.9.2015, s. 9, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2015/1589/oj>)
 - b) Kommissionens forordning (EF) nr. 794/2004 af 21. april 2004 om gennemførelse af Rådets forordning (EU) 2015/1589 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af artikel 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (EUT L 140 af 30.4.2004, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2004/794/oj>), senest ændret ved Kommissionens forordning (EU) 2016/2105 af 1. december 2016 om ændring af bilag I til forordning (EF) nr. 794/2004 for så vidt angår formularen til anmeldelse af statsstøtte til fiskeri- og akvakultursektoren (EUT L 327 af 2.12.2016, s. 19, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/2105/oj>)

- c) Kommissionens forordning (EU) nr. 651/2014 af 17. juni 2014 om visse kategorier af støttes forenelighed med det indre marked i henhold til traktatens artikel 107 og 108 (EUT L 187 af 26.6.2014, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2014/651/oj>), senest ændret ved Kommissionens forordning (EU) 2023/1315 af 23. juni 2023 om ændring af forordning (EU) nr. 651/2014 om visse kategorier af støttes forenelighed med det indre marked i henhold til traktatens artikel 107 og 108 og af forordning (EU) 2022/2473 om forenelighed med det indre marked efter artikel 107 og 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde af visse kategorier af statsstøtte til virksomheder, der beskæftiger sig med fremstilling, forarbejdning og afsætning af fiskevarer og akvakuldturprodukter (EUT L 167 af 30.6.2023, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1315/oj>)
- d) Kommissionens afgørelse af 20. december 2011 om anvendelse af bestemmelserne i artikel 106, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på statsstøtte i form af kompensation for offentlig tjeneste ydet til visse virksomheder, der har fået overdraget at udføre tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse (EUT L 7 af 11.1.2012, s. 3, ELI: [http://data.europa.eu/eli/dec/2012/21\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/dec/2012/21(1)/oj))
- e) Kommissionens forordning (EU) 2023/2831 af 13. december 2023 om anvendelse af artikel 107 og 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på de minimis-støtte (EUT L, 2023/2831, 15.12.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2831/oj>)
- f) Kommissionens forordning (EU) 2023/2832 af 13. december 2023 om anvendelse af artikel 107 og 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på de minimis-støtte ydet til virksomheder, der udfører tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse (EUT L, 2023/2832, 15.12.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2832/oj>).

- 2) Med henblik på del III og i henhold til denne aftales artikel 14, stk. 3, opretter og opretholder Schweiz en ordning for statsstøttetilsyn, der til enhver tid sikrer et tilsyns- og håndhævelsesniveau svarende til det, der anvendes af Unionen, jf. artikel 14, stk. 2, og nærværende afsnits punkt 1.

AFSNIT B

KOMMISSIONENS RETNINGSLINJER, MEDDELELSER OG AFGØRELSESPRAKSIS

- 1) I forbindelse med del III og i henhold til denne aftales artikel 14, stk. 3, tager den schweiziske tilsynsmyndighed og de kompetente judicielle myndigheder i Schweiz behørigt hensyn til og følger så vidt muligt de relevante retningslinjer og meddelelser, der er bindende for Kommissionen, samt dens afgørelsespraksis for at sikre et tilsyns- og håndhævelsesniveau, der svarer til Unionens.
- 2) Kommissionen underretter Det Blandede Udvalg om de retningslinjer og meddelelser, som den anser for relevante i henhold til denne aftale, og offentliggør disse.

MILJØ

De relevante EU-retsakter om miljøbeskyttelse, der er omhandlet i denne aftales artikel 20 og artikel 27, stk. 3, er følgende:

1. 32011 L 0092: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/92/EU af 13. december 2011 om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet (EUT L 26 af 28.1.2012, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/92/oj>), ændret ved:
 - 32014 L 0052: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/52/EU af 16. april 2014 om ændring af direktiv 2011/92/EU om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet (EUT L 124 af 25.4.2014, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/52/oj>).
2. 32001 L 0042: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/42/EF af 27. juni 2001 om vurdering af bestemte planers og programmers indvirkning på miljøet (EFT L 197 af 21.7.2001, s. 30, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2001/42/oj>).
3. 32016 L 0802: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/802 af 11. maj 2016 om begrænsning af svovlindholdet i visse flydende brændstoffer (EUT L 132 af 21.5.2016, s. 58, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2016/802/oj>).

4. 32010 L 0075: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2010/75/EU af 24. november 2010 om industrielle emissioner (integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening) (EUT L 334 af 17.12.2010, s. 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2010/75/oj>).
5. 32009 L 0147: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle (EUT L 20 af 26.1.2010, s. 7, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/147/oj>), ændret ved:
 - 32013 L 0017: Rådets direktiv 2013/17/EU af 13. maj 2013 om tilpasning af visse direktiver vedrørende miljø på grund af Republikken Kroatiens tiltrædelse (EUT L 158 af 10.6.2013, s. 193, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2013/17/oj>)
 - 32019 R 1010: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/1010 af 5. juni 2019 om tilpasning af rapporteringsforpligtelser inden for miljølovgivning og om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 166/2006 og (EU) nr. 995/2010, Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/49/EF, 2004/35/EF, 2007/2/EF, 2009/147/EF og 2010/63/EU, Rådets forordning (EF) nr. 338/97 og (EF) nr. 2173/2005, og Rådets direktiv 86/278/EØF (EUT L 170 af 25.6.2019, s. 115, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1010/oj>).

6. 32004 L 0035: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/35/EF af 21. april 2004 om miljøansvar for så vidt angår forebyggelse og afhjælpning af miljøskader (EUT L 143 af 30.4.2004, s. 56, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2004/35/oj>), ændret ved:
- 32006 L 0021: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/21/EF af 15. marts 2006 om håndtering af affald fra udvindingsindustrien og om ændring af direktiv 2004/35/EF (EUT L 102 af 11.4.2006, s. 15, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2006/21/oj>)
 - 32009 L 0031: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/31/EF af 23. april 2009 om geologisk lagring af kuldioxid og om ændring af Rådets direktiv 85/337/EØF, Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF, 2001/80/EF, 2004/35/EF, 2006/12/EF, 2008/1/EF og forordning (EF) nr. 1013/2006 (EUT L 140 af 5.6.2009, s. 114, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/31/oj>)
 - 32013 L 0030: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/30/EU af 12. juni 2013 om sikkerheden i forbindelse med offshore olie- og gasaktiviteter og om ændring af direktiv 2004/35/EF (EUT L 178 af 28.6.2013, s. 66, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2013/30/oj>)

- 32019 R 1010: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/1010 af 5. juni 2019 om tilpasning af rapporteringsforpligtelser inden for miljølovgivning og om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 166/2006 og (EU) nr. 995/2010, Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/49/EF, 2004/35/EF, 2007/2/EF, 2009/147/EF og 2010/63/EU, Rådets forordning (EF) nr. 338/97 og (EF) nr. 2173/2005, og Rådets direktiv 86/278/EØF (EUT L 170 af 25.6.2019, s. 115, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1010/oj>).
-

VEDVARENDE ENERGI

Medmindre andet er fastsat ved tekniske tilpasninger

- gælder EU-medlemsstaternes rettigheder og forpligtelser som fastsat i de retsakter, der er anført i dette bilag, også for Schweiz
- forstås henvisninger i disse retsakter til fysiske eller juridiske personer, som er bosiddende eller etableret i EU-medlemsstaterne, som henvisninger til fysiske eller juridiske personer, som er bosiddende eller etableret i Schweiz.

Dette gælder under fuld overholdelse af de institutionelle bestemmelser i denne aftales del V.

OMHANDLEDE RETSAKTER

1. 32018 L 2001: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/2001 af 11. december 2018 om fremme af anvendelsen af energi fra vedvarende energikilder (EUT L 328 af 21.12.2018, s. 82, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj>), ændret ved:
 - 32023 L 2413: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2023/2413 af 18. oktober 2023 om ændring af direktiv (EU) 2018/2001, forordning (EU) 2018/1999 og direktiv 98/70/EF for så vidt angår fremme af energi fra vedvarende energikilder og om ophævelse af Rådets direktiv (EU) 2015/652 (EUT L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj>)
 - 32022 R 0759: Kommissionens delegerede forordning (EU) 2022/759 af 14. december 2021 om ændring af bilag VII til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/2001 for så vidt angår en metode til beregning af den mængde vedvarende energi, der anvendes til køling og fjernkøling (EUT L 139 af 18.5.2022, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2022/759/oj)
 - 32024 L1711: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2024/1711 af 13. juni 2024 om ændring af direktiv (EU) 2018/2001 og (EU) 2019/944 for så vidt angår forbedring af udformningen af Unionens elektricitetsmarked (EUT L, 2024/1711, 26.6.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1711/oj>).

Bestemmelserne i direktiv (EU) 2018/2001 gælder i forbindelse med denne aftale med følgende tilpasninger:

a) I artikel 2 tilføjes følgende:

"Definitionen af et udtryk finder kun anvendelse, hvis dette udtryk anvendes i en bestemmelse, der er integreret i bilag VI til aftalen mellem Den Europæiske Union og Schweiz om elektricitet."

b) I artikel 3 foretages følgende ændringer:

i) Stk. 1 finder ikke anvendelse

ii) Stk. 2 affattes således:

"Schweiz fastsætter et vejledende mål om, at vedvarende energi skal udgøre 48,4 % af landets endelige bruttoenergiforbrug i 2030. Det Blandede Udvalg tilpasser dette mål for perioderne efter 2030 under hensyntagen til det gældende mål i Unionen. Schweiz offentliggør oplysninger og underretter Det Blandede Udvalg, der er nedsat ved aftalen mellem Den Europæiske Union og Schweiz om elektricitet, om de fremskridt, der er gjort hen imod dette mål, og om gennemførelsen af artikel 19 og artikel 26-31a i direktiv (EU) 2018/2001, jf. bilag VI til nævnte aftale, mindst hvert andet år."

iii) Stk. 3c, litra a), affattes således:

"a) anvendelse af savkævler, finérkævler, rundtræ af industriel kvalitet, stubbe og rødder til at producere elektricitet."

iv) Stk. 3c, litra b), stk. 4, stk. 5 og stk. 6 finder ikke anvendelse

v) Stk. 4a affattes således:

"4a. Schweiz fastlægger en ramme, der kan omfatte støtteordninger og foranstaltninger, der fremmer udbredelse af VE-elkøbsaftaler, som gør det muligt at anvende elektricitet fra vedvarende energikilder på et niveau, der er i overensstemmelse med det i stk. 2 omhandlede nationale mål. Denne ramme skal navnlig tage hånd om de resterende hindringer for en høj grad af forsyning af elektricitet fra vedvarende energikilder og for udviklingen af den nødvendige transmissions-, distributions- og lagringsinfrastruktur, herunder samplaceret energilagring. Ved udformningen af denne ramme tager Schweiz hensyn til den yderligere elektricitet fra vedvarende energikilder, der er nødvendig for at opfylde efterspørgslen i transport-, industri-, bygge-, varme- og kølesektoren og til produktion af vedvarende brændstoffer, der ikke er af biologisk oprindelse"

c) Artikel 5 finder ikke anvendelse

d) Artikel 8-14 finder ikke anvendelse

e) Artikel 15 og artikel 15b-16f finder ikke anvendelse; i stedet opretholder og indfører Schweiz tilsvarende regler for at nå målet om at øge sin andel af elektricitet fra vedvarende energikilder. Disse regler omfatter:

i) fastlæggelse af områder, hvor der kan opføres anlæg til produktion af elektricitet fra vedvarende energikilder

ii) offentlig deltagelse

iii) hurtige og effektive tilladelsesprocedurer

iv) en passende status for vedvarende energis offentlige interesse

f) Artikel 15a finder ikke anvendelse

g) Artikel 17 finder ikke anvendelse

h) Artikel 18, stk. 1, stk. 2, og stk. 4-6, finder ikke anvendelse

i) Artikel 18, stk. 3, affattes således:

"Schweiz etablerer en ramme for at sikre et tilstrækkeligt antal uddannede og kvalificerede installatører af i) alle former for opvarmnings- og kølingssystemer baseret på vedvarende energikilder i bygninger, industri og landbrug, ii) solcelleanlæg, herunder energilagring, og iii) ladestandere med mulighed for fleksibelt elforbrug for at understøtte den vækst i vedvarende energi, der kræves for at nå det mål, der er fastsat i overensstemmelse med artikel 3, stk. 2."

j) Schweiz anvender ikke artikel 19 på anden energi end elektricitet produceret fra savkævlere, finérkævlere, rundtræ af industriel kvalitet, stubbe og rødder

k) Artikel 20 og artikel 20a, stk. 3 og 4, finder ikke anvendelse

l) Artikel 20a, stk. 1, stk. 2 og stk. 5, finder anvendelse tre år efter denne aftales ikrafttræden

- m) Artikel 21 og 22 finder ikke anvendelse; i stedet opretholder og indfører Schweiz tilsvarende regler for egenforbrugere af vedvarende energikilder og fællesskaber for vedvarende energi på elektricitetsområdet
- n) Artikel 22a-25 finder ikke anvendelse
- o) I artikel 26 tilføjes følgende:

"Schweiz kan fastsætte sin andel af biobrændstoffer, flydende biobrændsler og biomassebrændsler produceret af fødevare- og foderafgrøder til 0 %."
- p) Artikel 27, stk. 1-5, finder ikke anvendelse
- q) Artikel 28, stk. 6 og 7, finder ikke anvendelse
- r) Artikel 29, stk. 7a og 7b, finder ikke anvendelse.
- s) Artikel 29a, stk. 2, finder ikke anvendelse

t) I artikel 30 foretages følgende ændringer:

i) I stk. 1, første afsnit, affattes indledningen således:

"Hvor vedvarende brændstoffer skal tages i betragtning i forbindelse med de mål, der er omhandlet i artikel 3, stk. 2, kræver medlemsstaterne, at de økonomiske aktører ved hjælp af obligatoriske uafhængige og gennemsigtige revisioner i overensstemmelse med den gennemførelsesretsakt, der er vedtaget i henhold til nærværende artikels stk. 8, dokumenterer, at bæredygtighedskriterierne og drivhusgasemissionsbesparelseskriterierne i artikel 29, stk. 2-7 og 10, og artikel 29a, stk. 1, for vedvarende brændstoffer er opfyldt. Til dette formål kræver de, at de økonomiske aktører anvender et massebalancesystem, der:"

ii) Stk. 2 affattes således:

"2. Når et parti er forarbejdet, skal oplysninger om partiets bæredygtigheds- og drivhusgasemissionsbesparelseskarakteristika justeres og tildeles det pågældende output i overensstemmelse med følgende regler:

a) når forarbejdningen af et parti råmaterialer kun giver ét output, som er bestemt til produktion af biobrændstoffer, flydende biobrændsler eller biomassebrændsel eller vedvarende brændstoffer, der ikke er af biologisk oprindelse, skal partiets størrelse og de tilknyttede mængder af bæredygtigheds- og drivhusgasemissionsbesparelseskarakteristika justeres ved at anvende en omregningsfaktor, der repræsenterer forholdet mellem mængden af det output, som er bestemt til en sådan produktion, og massen af det råmateriale, som indgår i processen

b) når forarbejdningen af et parti råmaterialer resulterer i mere end ét output, som er bestemt til produktion af biobrændstoffer, flydende biobrændsler eller biomassebrændsel eller vedvarende brændstoffer, der ikke er af biologisk oprindelse, skal der for hvert output anvendes en særskilt omregningsfaktor og en særskilt massebalance."

iii) Stk. 3, første afsnit, første punktum, affattes således:

"1. Medlemsstaterne træffer foranstaltninger til at sikre, at økonomiske aktører forelægger pålidelige oplysninger om overholdelsen af bæredygtighedskriterierne og drivhusgasemissionsbesparelseskriterierne i artikel 29, stk. 2-7 og 10, og artikel 29a, stk. 1, og at de økonomiske aktører efter anmodning stiller de data, der blev anvendt til at udarbejde oplysningerne, til rådighed for den relevante medlemsstat."

iv) Stk. 3, andet afsnit, første punktum, affattes således:

"De forpligtelser, der er fastlagt i dette stykke, finder anvendelse, uanset om de vedvarende brændstoffer er produceret inden for eller er importeret til Unionen."

v) I stk. 10 affattes indledningen således:

"10. På Schweiz' anmodning, som kan være på grundlag af en anmodning fra en økonomisk aktør, undersøger Kommissionen på grundlag af al tilgængelig dokumentation, om bæredygtighedskriterierne og drivhusgasemissionsbesparelseskriterierne fastsat i artikel 29, stk. 2-7 og 10, og artikel 29a, stk. 1, er opfyldt for så vidt angår en kilde til vedvarende brændstoffer."

vi) Stk. 10, litra a) og b), affattes således:

- "a) kan tage vedvarende brændstoffer fra denne kilde i betragtning med henblik på de i artikel 29, stk. 1, første afsnit, litra a), b) og c), omhandlede formål, eller
- b) uanset stk. 9 kan kræve, at leverandører af kilden til vedvarende brændstoffer, fremlægger yderligere dokumentation for overholdelse af disse bæredygtighedskriterier og drivhusgasemissionsbesparelseskriterier og disse drivhusgasemissionsbesparelsetærskler."

u) Artikel 31a, stk. 1, affattes således:

"Senest den 21. november 2024 sikrer Kommissionen, at der oprettes en EU-database, som gør det muligt at spore flydende og gasformige vedvarende brændstoffer ("EU-databasen")."

v) Artikel 32-39 finder ikke anvendelse

w) Bilag I, Ia, IV og VIII finder ikke anvendelse

x) Bilag IX, del A, litra a) og p), finder ikke anvendelse

y) Bilag X og XI finder ikke anvendelse.

2. 32019 R 807: Kommissionens delegerede forordning (EU) 2019/807 af 13. marts 2019 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/2001 for så vidt angår fastsættelse af råprodukter med høj risiko for indirekte ændringer i arealanvendelsen, for hvilke der er konstateret en betydelig udvidelse af produktionsarealet ind på arealer med stort kulstoflager, og certificering af biobrændstoffer, flydende biobrændsler og biomassebrændsler med lav risiko for indirekte ændringer i arealanvendelsen (EUT L 133 af 21.5.2019, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2019/807/oj)
3. 32023 R 1184: Kommissionens delegerede forordning (EU) 2023/1184 af 10. februar 2023 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/2001 om fastlæggelse af en EU-metode med detaljerede regler for produktion af vedvarende flydende eller gasformige transportbrændstoffer, der ikke er af biologisk oprindelse (EUT L 157 af 20.6.2023, s. 11, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2023/1184/oj)
4. 32024 R 1408: Kommissionens delegerede forordning (EU) 2024/1408 om ændring af Kommissionens delegeret forordning (EU) 2023/1184 for så vidt angår tilpasning af et teknisk udtryk til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/2001 (EUT L, 2024/1408, 21.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2024/1408/oj)
5. 32023 R 1640: Kommissionens delegerede forordning (EU) 2023/1640 af 5. juni 2023 om metoden til at bestemme andelen af biobrændstoffer og biogas til transport, der er produceret af biomasse forarbejdet med fossile brændstoffer i en fælles proces (EUT L 205 af 18.8.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2023/1640/oj)

6. 32023 R 1185: Kommissionens delegerede forordning (EU) 2023/1185 af 10. februar 2023 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/2001 gennem fastsættelse af en minimumstærskel for drivhusgasemissionsbesparelser fra genanvendt kulstofbrændsel og præcisering af en metode til vurdering af drivhusgasemissionsbesparelser fra vedvarende flydende og gasformige transportbrændstoffer, der ikke er af biologisk oprindelse, og fra genanvendte kulstofbrændsler (EUT L 157 af 20.6.2023, s. 20, <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1185/oj>)

Bestemmelserne i delegeret forordning (EU) 2023/1185 gælder i forbindelse med denne aftale med følgende tilpasninger:

- a) Bestemmelserne i delegeret forordning (EU) 2023/1185 om beregning af målene for brændstoffer og elektricitet fra vedvarende energikilder, der leveres til transportsektoren, og af målene for avancerede biobrændstoffer og biogas med henvisning til artikel 25, stk. 2, i direktiv (EU) 2018/2001, finder ikke anvendelse
 - b) Bestemmelserne i delegeret forordning (EU) 2023/1185 vedrørende genanvendt kulstofbrændsel finder ikke anvendelse.
7. 32022 R 2448: Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2022/2448 af 13. december 2022 om fastsættelse af den operationelle vejledning om dokumentationen for overholdelse af bæredygtighedskriterierne for skovbiomasse som fastlagt i artikel 29 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/2001 (EUT L 320 af 14.12.2022, s. 4, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2022/2448/oj)

8. 32022 D 599: Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2022/599 af 8. april 2022 om anerkendelse af den frivillige ordning "Biomass Biofuels Sustainability" (2BSvs) til påvisning af overholdelsen af kravene i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/2001 vedrørende biobrændstoffer, flydende biobrændsler, biomassebrændsler, vedvarende flydende og gasformige brændstoffer, der ikke er af biologisk oprindelse, samt genanvendte kulstofbrændsler (EUT L 114 af 12.4.2022, s. 173, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/599/oj)
9. 32022 D 600: Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2022/600 af 8. april 2022 om anerkendelse af den frivillige ordning "Bonsucro EU" til påvisning af overholdelsen af kravene i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/2001 vedrørende biobrændstoffer, flydende biobrændsler, biomassebrændsler, vedvarende flydende og gasformige brændstoffer, der ikke er af biologisk oprindelse, samt genanvendte kulstofbrændsler (EUT L 114 af 12.4.2022, s. 176, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/600/oj)
10. 32022 D 601: Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2022/601 af 8. april 2022 om anerkendelse af den frivillige ordning "Better Biomass" til påvisning af overholdelsen af kravene i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/2001 vedrørende biobrændstoffer, flydende biobrændsler, biomassebrændsler, vedvarende flydende og gasformige brændstoffer, der ikke er af biologisk oprindelse, samt genanvendte kulstofbrændsler (EUT L 114 af 12.4.2022, s. 179, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/601/oj)
11. 32022 D 602: Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2022/602 af 8. april 2022 om anerkendelse af den frivillige ordning "International Sustainability & Carbon Certification" (ISCC EU) til påvisning af overholdelsen af kravene i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/2001 vedrørende biobrændstoffer, flydende biobrændsler, biomassebrændsler, vedvarende flydende og gasformige brændstoffer, der ikke er af biologisk oprindelse, samt genanvendte kulstofbrændsler (EUT L 114 af 12.4.2022, s. 182, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/602/oj)

12. 32022 D 604: Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2022/604 af 8. april 2022 om anerkendelse af den frivillige ordning "Red Tractor Farm Assurance Crops and Sugar Beet Scheme" til påvisning af overholdelsen af kravene i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/2001 vedrørende biobrændstoffer, flydende biobrændsler, biomassebrændsler, vedvarende flydende og gasformige brændstoffer, der ikke er af biologisk oprindelse, samt genanvendte kulstofbrændsler (EUT L 114 af 12.4.2022, s. 188, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/604/oj)
13. 32022 D 605: Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2022/605 af 8. april 2022 om anerkendelse af den frivillige ordning "REDcert-EU" til påvisning af overholdelsen af kravene i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/2001 vedrørende biobrændstoffer, flydende biobrændsler, biomassebrændsler, vedvarende flydende og gasformige brændstoffer, der ikke er af biologisk oprindelse, samt genanvendte kulstofbrændsler (EUT L 114 af 12.4.2022, s. 191, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/605/oj)
14. 32022 D 606: Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2022/606 af 8. april 2022 om anerkendelse af den frivillige ordning "Round Table on Responsible Soy with EU RED Requirements" (RTRS EU RED) til påvisning af overholdelsen af kravene i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/2001 vedrørende biobrændstoffer, flydende biobrændsler, biomassebrændsler, vedvarende flydende og gasformige brændstoffer, der ikke er af biologisk oprindelse, samt genanvendte kulstofbrændsler (EUT L 114 af 12.4.2022, s. 194, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/606/oj)
15. 32022 D 607: Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2022/607 af 8. april 2022 om anerkendelse af den frivillige ordning "Roundtable on Sustainable Biomaterials (RSB) EU RED" til påvisning af overholdelsen af kravene i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/2001 vedrørende biobrændstoffer, flydende biobrændsler, biomassebrændsler, vedvarende flydende og gasformige brændstoffer, der ikke er af biologisk oprindelse, samt genanvendte kulstofbrændsler (EUT L 114 af 12.4.2022, s. 197, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/607/oj)

16. 32022 D 608: Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2022/608 af 8. april 2022 om anerkendelse af den frivillige ordning "Scottish Quality Crops Farm Assurance Scheme" (SQC) til påvisning af overholdelsen af kravene i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/2001 vedrørende biobrændstoffer, flydende biobrændsler, biomassebrændsler, vedvarende flydende og gasformige brændstoffer, der ikke er af biologisk oprindelse, samt genanvendte kulstofbrændsler (EUT L 114 af 12.4.2022, s. 200, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/608/oj)
17. 32022 D 609: Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2022/609 af 8. april 2022 om anerkendelse af den frivillige ordning "SURE" til påvisning af overholdelsen af kravene i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/2001 vedrørende biobrændstoffer, flydende biobrændsler, biomassebrændsler, vedvarende flydende og gasformige brændstoffer, der ikke er af biologisk oprindelse, samt genanvendte kulstofbrændsler (EUT L 114 af 12.4.2022, s. 203, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/609/oj)
18. 32022 D 610: Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2022/610 af 8. april 2022 om anerkendelse af den frivillige ordning "Trade Assurance Scheme for Combinable Crops" (TASCC) til påvisning af overholdelsen af kravene i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/2001 vedrørende biobrændstoffer, flydende biobrændsler, biomassebrændsler, vedvarende flydende og gasformige brændstoffer, der ikke er af biologisk oprindelse, samt genanvendte kulstofbrændsler (EUT L 114 af 12.4.2022, s. 206, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/610/oj)
19. 32022 D 611: Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2022/611 af 8. april 2022 om anerkendelse af den frivillige ordning "Universal Feed Assurance Scheme" (UFAS) til påvisning af overholdelsen af kravene i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/2001 vedrørende biobrændstoffer, flydende biobrændsler, biomassebrændsler, vedvarende flydende og gasformige brændstoffer, der ikke er af biologisk oprindelse, samt genanvendte kulstofbrændsler (EUT L 114 af 12.4.2022, s. 209, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/611/oj)

20. 32022 D 2461: Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2022/2461 af 14. december 2022 om anerkendelse af den frivillige ordning "KZR INiG" til påvisning af overholdelsen af kravene i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/2001 vedrørende biobrændstoffer, flydende biobrændsler, biomassebrændsler, vedvarende flydende og gasformige brændstoffer, der ikke er af biologisk oprindelse, samt genanvendte kulstofbrændsler og om ophævelse af Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2022/603 (EUT L 321 af 15.12.2022, s. 38, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/2461/oj)
21. 32022 D 1657: Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2022/1657 af 26. september 2022 om anerkendelse af den frivillige ordning "Sustainable Biomass Program" til påvisning af overholdelsen af kravene i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/2001 vedrørende biobrændstoffer, flydende biobrændsler, biomassebrændsler, vedvarende flydende og gasformige brændstoffer, der ikke er af biologisk oprindelse, samt genanvendte kulstofbrændsler (EUT L 249 af 27.9.2022, s. 53, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/1657/oj)
22. 32022 D 1656: Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2022/1656 af 26. september 2022 om anerkendelse af den østrigske certificeringsordning for landbruget (AACS) til påvisning af overholdelsen af kravene i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/2001 vedrørende biobrændstoffer, flydende biobrændsler, biomassebrændsler, vedvarende flydende og gasformige brændstoffer, der ikke er af biologisk oprindelse, samt genanvendte kulstofbrændsler (EUT L 249 af 27.9.2022, s. 50, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/1656/oj)
23. 32022 R 996: Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2022/996 af 14. juni 2022 om regler for verifikation af bæredygtigheds- og drivhusgasemissionsbesparelseskriterier og kriterier for lav risiko for indirekte ændringer i arealanvendelsen (EUT L 168 af 27.6.2022, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2022/996/oj)

24. 32022 D 1655: Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2022/1655 af 26. september 2022 om anerkendelse af rapporten med oplysninger om de typiske drivhusgasemissioner fra dyrkningen af sojabønner i Argentina i henhold til artikel 31, stk. 3 og 4, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/2001 (EUT L 249 af 27.9.2022, s. 47, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/1655/oj)
25. 32024 D 861: Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2024/861 af 15. marts 2024 om anerkendelse af rapporten med oplysninger om de typiske drivhusgasemissioner fra dyrkningen af raps i Canada i henhold til artikel 31, stk. 3 og 4, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/2001 (EUT L, 2024/861, 19.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2024/861/oj)
26. 32023 D 1760: Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2023/1760 af 11. september 2023 om anerkendelse af rapporten med oplysninger om de typiske drivhusgasemissioner fra dyrkningen af raps i Australien i henhold til artikel 31, stk. 3 og 4, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/2001 (EUT L 224 af 12.9.2023, s. 105, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2023/1760/oj)
-

BILAG OM ANVENDELSEN AF DENNE AFTALES ARTIKEL 49

ARTIKEL 1

Liste over aktiviteter i forbindelse med Unionens agenturer, informationssystemer og andre aktiviteter, som Schweiz skal bidrage finansielt til

Schweiz bidrager finansielt til følgende:

a) agenturer:

- Agenturet for Samarbejde mellem Energireguleringsmyndigheder, som blev oprettet ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/942 af 5. juni 2019 om oprettelse af Den Europæiske Unions Agentur for Samarbejde mellem Energireguleringsmyndigheder (EUT L 158 af 14.6.2019, s. 22, hvor den finder anvendelse i henhold til bilag I til aftalen), under hensyntagen til denne aftales anvendelsesområde, for 85 % af EU-subsidiebudgetposten for det pågældende år

b) informationssystemer:

- den EU-database, der er oprettet ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/2001 af 11. december 2018 om fremme af anvendelsen af energi fra vedvarende energikilder (EUT L 328 af 21.12.2018, s. 82, hvor det finder anvendelse i henhold til bilag VI til aftalen)

c) andre aktiviteter:

ingen.

ARTIKEL 2

Betalingsbetingelser

1. Betalinger, der forfalder i henhold til denne aftales artikel 49, foretages i overensstemmelse med denne artikel.
2. Når Kommissionen indkalder bidrag for regnskabsåret, meddeler den Schweiz følgende oplysninger:
 - a) størrelsen af det operationelle bidrag og
 - b) størrelsen af deltagelsesgebyret.

3. Kommissionen meddeler snarest muligt og senest den 16. april i hvert regnskabsår Schweiz følgende oplysninger i forbindelse med Schweiz' deltagelse:

- a) beløbene for de forpligtelsesbevillinger i det årligt vedtagne EU-budget, der er opført på den eller de relevante EU-subsidiebudgetposter for det pågældende år for hvert EU-agentur, idet der for hvert agentur tages hensyn til eventuelle justerede operationelle bidrag som defineret i artikel 1, og beløbene for de forpligtelsesbevillinger vedrørende det vedtagne EU-budget for det pågældende år til det relevante budget for informationssystemerne og andre aktiviteter, der dækker Schweiz' deltagelse i overensstemmelse med artikel 1
- b) beløbet for det deltagelsesgebyr, der er omhandlet i denne aftales artikel 49, stk. 7, og
- c) for så vidt angår agenturer, i år N+1, beløbene for de budgetmæssige forpligtelser, der er indgået på grundlag af forpligtelsesbevillinger, som er godkendt i år N på den eller de relevante EU-subsidiebudgetposter vedrørende det årlige EU-budget, der er opført på den eller de relevante EU-subsidiebudgetposter for år N.

4. Kommissionen fremlægger på grundlag af sit budgetforslag et overslag over oplysninger i henhold til stk. 3, litra a) og b), hurtigst muligt og senest den 1. september i regnskabsåret.

5. Kommissionen sender senest den 16. april og, hvis det er relevant for det pågældende agentur, det pågældende informationssystem eller en anden pågældende aktivitet, tidligst den 22. oktober og senest den 31. oktober i hvert regnskabsår en indkaldelse af bidrag til Schweiz svarende til Schweiz' bidrag i henhold til denne aftale for hvert af de agenturer, informationssystemer og andre aktiviteter, som Schweiz deltager i.

6. De(n) indkaldelse(r) af bidrag, der er omhandlet i stk. 5, struktureres i rater som følger:

- a) Den første tranche for hvert år i forbindelse med indkaldelsen af bidrag, der skal udsendes senest den 16. april, svarer til et beløb, der højst svarer til det anslåede årlige finansielle bidrag til det pågældende agentur, det pågældende informationssystem eller den pågældende aktivitet, jf. stk. 4.

Senest 60 dage efter udsendelsen af indkaldelsen af bidrag betaler Schweiz det beløb, der er anført i denne indkaldelse af bidrag

- b) Hvor det er relevant, svarer årets anden tranche i forbindelse med indkaldelsen af bidrag, der udstedes tidligst den 22. oktober og senest den 31. oktober, til forskellen mellem det beløb, der er omhandlet i stk. 4, og det beløb, der er omhandlet i stk. 5, hvis det beløb, der er omhandlet i stk. 5, er højere.

Senest den 21. december betaler Schweiz det beløb, der er anført i indkaldelsen af bidrag. For hver indkaldelse af bidrag kan Schweiz foretage særskilte betalinger for hvert agentur, informationssystem eller anden aktivitet.

7. Kommissionen sender en enkelt indkaldelse af bidrag i denne aftales første gennemførelsesår senest 90 dage efter aftalens ikrafttræden.

Senest 60 dage efter udsendelsen af indkaldelsen af bidrag betaler Schweiz det beløb, der er anført i denne indkaldelse af bidrag.

8. Enhver forsinkelse i betalingen af det finansielle bidrag medfører, at Schweiz skal betale morarenter af det udestående beløb fra forfaldsdagen frem til den dag, hvor det udestående beløb betales fuldt ud.

Rentesatsen for fordringer, der ikke er betalt på forfaldsdagen, er den sats, som Den Europæiske Centralbank den første dag i forfaldsmånedens anvender på sine vigtigste refinansieringstransaktioner, og som offentliggøres i C-udgaven af *Den Europæiske Unions Tidende*, eller 0 %, idet den højeste sats finder anvendelse, plus 3,5 procentpoint.

ARTIKEL 3

Justering af det finansielle bidrag fra Schweiz til Unionens agenturer i lyset af gennemførelsen

Justeringen af Schweiz' finansielle bidrag til EU-agenturer foretages i år N + 1, hvor det indledende operationelle bidrag op- eller nedjusteres med forskellen mellem det indledende operationelle bidrag og et justeret bidrag, der beregnes ved at anvende fordelingsnøglen for år N på de budgetmæssige forpligtelser, som er indgået på grundlag af forpligtelsesbevillinger, der er godkendt i år N under den eller de relevante EU-subsidiebudgetpost(er). Hvor det er relevant, skal der i forskellen tages hensyn for hvert agentur til det regionalt justerede operationelle bidrag som defineret i artikel 1.

ARTIKEL 4

Overgangsordninger

Hvis datoen for denne aftales ikrafttræden ikke er den 1. januar, finder denne artikel anvendelse uanset artikel 2.

For aftalens første gennemførelsesår, for så vidt angår det operationelle bidrag, der skal betales for det pågældende år, og som gælder for det relevante agentur, det relevante informationssystem eller en anden relevant aktivitet, jf. aftalens artikel 49 og artikel 1-3 i nærværende bilag, nedsættes det operationelle bidrag pro rata temporis ved at gange det årlige operationelle bidrag, der skal betales, med forholdet mellem følgende:

- a) antallet af kalenderdage fra aftalens ikrafttrædelsesdato og frem til den 31. december i det pågældende år, og
- b) det samlede antal kalenderdage i det pågældende år.

PROTOKOL

PROTOKOL OM VOLDGIFTSRETEN

KAPITEL I

INDLEDENDE BESTEMMELSER

ARTIKEL I.1

Anvendelsesområde

Hvis en af de kontraherende parter (i det følgende benævnt "parterne") indbringer en tvist for voldgiftsretten i overensstemmelse med denne aftales artikel 32, stk. 2, eller artikel 33, stk. 2, finder reglerne i denne protokol anvendelse.

ARTIKEL I.2

Justitskontor og sekretariatsopgaver

Den Faste Voldgiftsrets internationale kontor i Haag (i det følgende benævnt "voldgiftsrettens internationale kontor") varetager funktionen som justitskontor samt de nødvendige sekretariatsopgaver.

ARTIKEL I.3

Meddelelser og beregning af frister

1. Meddelelser og forslag kan sendes ved hjælp af ethvert kommunikationsmiddel, der certificerer eller gør det muligt at certificere deres fremsendelse.
2. Sådanne meddelelser kan kun sendes elektronisk, hvis en part har udpeget eller godkendt en adresse specifikt til dette formål.
3. Sådanne meddelelser, der forkyndes for parterne, sendes for Schweiz' vedkommende til Europaafdelingen under det føderale udenrigsministerium og for Unionens vedkommende til Kommissionens Juridiske Tjeneste.
4. Enhver frist, der fastsættes i denne protokol, løber fra dagen efter, at en begivenhed indtræffer, eller en handling finder sted. Hvis sidste dag for indgivelse af et dokument ikke er en arbejdsdag i EU's institutioner eller for Schweiz' regering, udløber fristen for indgivelse af dokumentet den første efterfølgende arbejdsdag. Dage, der ligger inden for fristen og som ikke er arbejdsdage, tælles med.

ARTIKEL I.4

Meddelelse om voldgift

1. Den part, der tager initiativ til at anvende voldgift (i det følgende benævnt "klageren"), sender en meddelelse om voldgift til den anden part (i det følgende benævnt "den indklagede") og til voldgiftsrettens internationale kontor.

2. Voldgiftssagen anses for at begynde dagen efter den dato, hvor den indklagede modtager meddelelsen om voldgift.
3. Meddelelsen om voldgift skal indeholde følgende oplysninger:
 - a) kravet om, at tvisten henvises til voldgift
 - b) parternes navne og kontaktoplysninger
 - c) navn og adresse på klagerens repræsentant(er)
 - d) retsgrundlaget for sagen er denne aftales artikel 32, stk. 2, eller artikel 33, stk. 2, og:
 - i) i de tilfælde, der er omhandlet i denne aftales artikel 32, stk. 2, det spørgsmål, der ligger til grund for tvisten, som officielt opført på Det Blandede Udvalgs dagsorden i overensstemmelse med aftalens artikel 32, stk. 1, og
 - ii) i de tilfælde, der er omhandlet i denne aftales artikel 33, stk. 2, voldgiftsrettens afgørelse, eventuelle gennemførte foranstaltninger som omhandlet i denne aftales artikel 32, stk. 5, og de omtvistede kompensationsforanstaltninger
 - e) angivelse af den eller de regler, der er årsag til tvisten, eller som hænger sammen med den
 - f) en kort beskrivelse af tvisten og
 - g) udpegelse af en voldgiftsmand eller, hvis der skal udpeges fem voldgiftsmænd, udpegelse af to voldgiftsmænd.

4. I de tilfælde, der er omhandlet i denne aftales artikel 32, stk. 3, kan meddelelsen om voldgift også indeholde oplysninger om, hvorvidt det er nødvendigt at foretage forelæggelse for Den Europæiske Unions Domstol.

5. Eventuelle påstande om, at meddelelsen om voldgift er utilstrækkelig, er ikke til hinder for etableringen af voldgiftsretten. Tvisten afgøres endeligt af voldgiftsretten.

ARTIKEL I.5

Svar på meddelelsen om voldgift

1. Senest 60 dage efter modtagelsen af meddelelsen om voldgift sender den indklagede et svar herpå til klageren og voldgiftsrettens internationale kontor, som skal indeholde følgende oplysninger:

- a) parternes navne og kontaktoplysninger
- b) navn og adresse på den indklagedes repræsentant(er)
- c) svar på de oplysninger i meddelelsen om voldgift, der er omhandlet i artikel I.4, stk. 3, litra d)-f) og
- d) udpegelse af en voldgiftsmand eller, hvis der skal udpeges fem voldgiftsmænd, udpegelse af to voldgiftsmænd.

2. I de tilfælde, der er omhandlet i denne aftales artikel 32, stk. 3, kan svaret på meddelelsen om voldgift også indeholde svar på de oplysninger i meddelelsen om voldgift, der er omhandlet i denne protokols artikel I.4, stk. 4, samt oplysninger om, hvorvidt det er nødvendigt at foretage forelæggelse for Den Europæiske Unions Domstol.
3. Den indklagedes manglende, ufuldstændige eller forsinkede svar på meddelelsen om voldgift er ikke til hinder for etableringen af en voldgiftsret. Tvisten afgøres endeligt af voldgiftsretten.
4. Hvis den indklagede i sit svar på meddelelsen om voldgift anmoder om, at voldgiftsretten skal bestå af fem voldgiftsmænd, udpeger klageren en yderligere voldgiftsmand senest 30 dage efter modtagelsen af svaret på meddelelsen om voldgift.

ARTIKEL I.6

Repræsentation og bistand

1. Parterne repræsenteres ved voldgiftsretten af en eller flere repræsentanter. Repræsentanten kan bistås af rådgivere eller advokater.
2. Enhver udskiftning af repræsentanter eller ændringer af deres adresser meddeles den anden part, voldgiftsrettens internationale kontor og voldgiftsretten. Voldgiftsretten kan til enhver tid på eget initiativ eller efter anmodning fra en part anmode om dokumentation for de beføjelser, der er tillagt parternes repræsentanter.

KAPITEL II

VOLDGIFTSRETTENS SAMMENSÆTNING

ARTIKEL II.1

Antallet af voldgiftsmænd

Voldgiftsretten består af tre voldgiftsmænd. Hvis klageren i sin meddelelse om voldgift eller den indklagede i sit svar på meddelelsen om voldgift anmoder herom, skal voldgiftsretten bestå af fem voldgiftsmænd.

ARTIKEL II.2

Udpegelse af voldgiftsmænd

1. Hvis der skal udpeges tre voldgiftsmænd, udpeger hver af parterne en af dem. De to voldgiftsmænd, der udpeges af parterne, udvælger den tredje voldgiftsmand, som skal være formand for voldgiftsretten.
2. Hvis der skal udpeges fem voldgiftsmænd, udpeger hver af parterne to af dem. De fire voldgiftsmænd, der udpeges af parterne, udvælger den femte voldgiftsmand, som skal være formand for voldgiftsretten.

3. Hvis voldgiftsmændene ikke senest 30 dage efter, at den sidste voldgiftsmand er blevet udpeget af parterne, er nået til enighed om valget af formand for voldgiftsretten, udpeges formanden af generalsekretæren for Den Faste Voldgiftsret.

4. For at lette udvælgelsen af voldgiftsmænd til voldgiftsretten udarbejdes der en vejledende liste over personer med de i stk. 6 omhandlede kvalifikationer, som ajourføres og skal være fælles for alle bilaterale aftaler på de områder, der vedrører det indre marked, som Schweiz deltager i, samt for aftalen mellem Den Europæiske Union og Det Schweiziske Forbund om sundhed, udfærdiget i [...] den [...] (i det følgende benævnt "sundhedsaftalen"), aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om handel med landbrugsprodukter, udfærdiget i Luxembourg den 21. juni 1999 (i det følgende benævnt "aftalen om handel med landbrugsprodukter") og aftalen mellem Den Europæiske Union og Det Schweiziske Forbund om Schweiz' regelmæssige finansielle bidrag til mindskelse af de økonomiske og sociale forskelle i Den Europæiske Union, udfærdiget i [...] den [...] (i det følgende benævnt "aftalen om Schweiz' regelmæssige finansielle bidrag"). Med henblik på aftalen vedtager Det Blandede Udvalg denne liste ved en afgørelse og holder den ajour.

5. Hvis en part ikke udpeger en voldgiftsmand, udpeger generalsekretæren for Den Faste Voldgiftsret en fra den i stk. 4 omhandlede liste. Hvis der ikke findes en sådan liste, udpeger generalsekretæren for Den Faste Voldgiftsret voldgiftsmanden ved lodtrækning blandt de personer, som den ene eller begge parter formelt har foreslået med henblik på stk. 4.

6. De personer, som voldgiftsretten er sammensat af, skal, hvad enten de har tilknytning til parterne eller ej, være højt kvalificerede, garanteret uafhængige og fri for interessekonflikter samt have en bred vifte af erfaring. De skal navnlig have dokumenteret ekspertise inden for jura og de områder, der er omfattet af denne aftale, de må ikke modtage instruktioner fra nogen af parterne og de skal handle efter deres egen overbevisning og må ikke modtage instruktioner fra nogen organisation eller regering i spørgsmål vedrørende tvisten. Formanden for voldgiftsretten skal også have erfaring med tvistbilæggelsesprocedurer.

ARTIKEL II.3

Voldgiftsmændenes erklæringer

1. Når en person er i betragtning til udpegelse som voldgiftsmand, skal denne person oplyse om alle forhold, der kan give anledning til berettiget tvivl om vedkommendes upartiskhed eller uafhængighed. Fra udpegelsen og under hele voldgiftsproceduren underretter en voldgiftsmand straks parterne og de øvrige voldgiftsmænd om sådanne forhold, hvis vedkommende ikke allerede har gjort det.
2. En voldgiftsmand kan afsættes, hvis der er forhold, der kan give anledning til berettiget tvivl om vedkommendes upartiskhed eller uafhængighed.
3. En part kan kun anmode om afsættelse af en af denne part udpeget voldgiftsmand, af en grund, som den pågældende part først har fået kendskab til efter udpegelsen.
4. Hvis en voldgiftsmand undlader at handle, eller hvis det retligt eller faktisk er umuligt for en voldgiftsmand at varetage sin opgave, finder proceduren for afsættelse af voldgiftsmænd i artikel II.4 anvendelse.

ARTIKEL II.4

Afsættelse af voldgiftsmænd

1. Hvis en part ønsker at afsætte en voldgiftsmand, indgiver parten en anmodning om afsættelse senest 30 dage efter den dato, hvor vedkommende har fået meddelelse om udpegelsen af den pågældende voldgiftsmand, eller senest 30 dage efter den dato, hvor vedkommende har fået kendskab til de forhold, der er omhandlet i artikel II.3.
2. Anmodningen om afsættelse sendes til den anden part, den voldgiftsmand, der skal afsættes, de øvrige voldgiftsmænd og voldgiftsrettens internationale kontor. Anmodningen om afsættelse skal begrundes.
3. Når der er fremsat en anmodning om afsættelse, kan den anden part acceptere anmodningen om afsættelse. Den pågældende voldgiftsmand kan også træde tilbage. Hverken en accept af anmodningen eller voldgiftsmandens tilbagetrædelse indebærer, at begrundelsen for anmodningen om afsættelse anerkendes.
4. Hvis den anden part ikke accepterer anmodningen om afsættelse inden for en frist på 15 dage regnet fra datoen for meddelelsen af anmodningen om afsættelse, eller hvis den pågældende voldgiftsmand ikke træder tilbage, kan den part, der anmoder om afsættelsen, anmode generalsekretæren for Den Faste Voldgiftsret om at træffe en afgørelse om afsættelse.
5. Medmindre parterne aftaler andet, skal den i stk. 4 omhandlede afgørelse begrundes.

ARTIKEL II.5

Udskiftning af en voldgiftsmand

1. Hvis det er nødvendigt at udskifte en voldgiftsmand under voldgiftssagen, udpeges eller udvælges en afløser efter den procedure i artikel II.2, der fandt anvendelse på udpegelsen eller udvælgelsen af den voldgiftsmand, der skal udskiftes, jf. dog denne artikels stk. 2. Denne procedure finder anvendelse, selv om en af parterne ikke har udøvet retten til at udpege eller deltage i udpegelsen af den voldgiftsmand, der skal udskiftes.
2. I tilfælde af udskiftning af en voldgiftsmand genoptages proceduren på det tidspunkt, hvor den udskiftede voldgiftsmand ophørte med at varetage sine opgaver, medmindre voldgiftsretten træffer anden afgørelse.

ARTIKEL II.6

Fritagelse for ansvar

Medmindre der er tale om forsætlige forseelser eller grov uagtsomhed, giver parterne i videst muligt omfang og i overensstemmelse med gældende lovgivning afkald på ethvert krav over for voldgiftsmændene for eventuelle handlinger eller undladelser i forbindelse med voldgiften.

KAPITEL III

VOLDGIFTSSAGER

ARTIKEL III.1

Almindelige bestemmelser

1. Datoen for etableringen af voldgiftsretten er den dato, på hvilken den sidste voldgiftsmand har accepteret sin udnævnelse.
2. Voldgiftsretten sikrer, at parterne behandles lige, og at hver part på et hensigtsmæssigt tidspunkt i sagen har tilstrækkelig mulighed for at gøre sine rettigheder gældende og fremlægge sin sag. Voldgiftsretten fører sagen på en sådan måde, at forsinkelser og unødvendige udgifter undgås, og at tvisten mellem parterne bilægges.
3. Efter at voldgiftsretten har hørt parterne afholdes der et møde, medmindre voldgiftsretten træffer anden afgørelse.
4. Når en part sender en meddelelse til voldgiftsretten, gør vedkommende dette gennem voldgiftsrettens internationale kontor med samtidig kopi til den anden part. Voldgiftsrettens internationale kontor sender en kopi af denne meddelelse til hver voldgiftsmand.

ARTIKEL III.2

Voldgiftssted

Voldgiften finder sted i Haag. Voldgiftsretten kan, under ekstraordinære omstændigheder, mødes på ethvert andet sted, som den finder hensigtsmæssigt, med henblik på drøftelser.

ARTIKEL III.3

Sprog

1. Processprogene er fransk og engelsk.
2. Voldgiftsretten kan bestemme, at alle dokumenter, der er vedlagt klageskriftet eller svarskriftet, og alle yderligere dokumenter, der i løbet af sagen fremlægges på originalsproget, skal være ledsaget af en oversættelse til et af processprogene.

ARTIKEL III.4

Klageskrift

1. Klageren sender skriftligt sit klageskrift til den indklagede og til voldgiftsretten via voldgiftsrettens internationale kontor inden for den frist, der er fastsat af voldgiftsretten. Klageren kan vælge at betragte sin meddelelse om voldgift, jf. artikel I.4, som sit klageskrift, forudsat at det også opfylder betingelserne i nærværende artikels stk. 2 og 3.

2. Klageskriftet skal indeholde følgende oplysninger:

- a) oplysningerne i artikel I.4, stk. 3, litra b)-f)
- b) en redegørelse for sagens kendsgerninger til støtte for påstanden og
- c) de retlige argumenter, der er fremført til støtte for påstanden.

3. Klageskriftet skal så vidt muligt ledsages af alle de dokumenter og andre beviser, som klageren nævner, eller bør henvise til dem. I de tilfælde, der er omhandlet i denne aftales artikel 32, stk. 3, skal klageskriftet så vidt muligt også indeholde oplysninger om, hvorvidt det er nødvendigt at foretage forelæggelse for Den Europæiske Unions Domstol.

ARTIKEL III.5

Svarskrift

1. Den indklagede sender skriftligt sit svarskrift til klageren og til voldgiftsretten via voldgiftsrettens internationale kontor inden for den frist, der er fastsat af voldgiftsretten. Den indklagede kan vælge at betragte sit svar på meddelelsen om voldgift, jf. artikel I.5, som sit svarskrift, forudsat at det også opfylder betingelserne i nærværende artikels stk. 2.

2. I svarskriftet skal der svares på de punkter i klageskriftet, der er angivet i denne protokols artikel III.4, stk. 2, litra a)-c). Svarskriftet skal så vidt muligt ledsages af alle de dokumenter og andre beviser, som den indklagede nævner, eller bør henvise til dem. I de tilfælde, der er omhandlet i denne aftales artikel 32, stk. 3, skal svarskriftet så vidt muligt også indeholde oplysninger om, hvorvidt det er nødvendigt at foretage forelæggelse for Den Europæiske Unions Domstol.
3. I svarskriftet eller på et senere tidspunkt i voldgiftssagen, hvis voldgiftsretten fastslår, at omstændighederne begrundet en forsinkelse, kan den indklagede fremsætte et modkrav, forudsat at voldgiftsretten har den fornødne kompetence til at behandle dette.
4. Artikel III.4, stk. 2 og 3, finder anvendelse på modkrav.

ARTIKEL III.6

Voldgiftsrettens kompetence

1. Voldgiftsretten træffer afgørelse om, hvorvidt den har kompetence på grundlag af denne aftales artikel 32, stk. 2, eller artikel 33, stk. 2.
2. I de tilfælde, der er omhandlet i denne aftales artikel 32, stk. 2, har voldgiftsretten bemyndigelse til at behandle det spørgsmål, der ligger til grund for tvisten, som officielt opført på Det Blandede Udvalgs dagsorden i overensstemmelse med aftalens artikel 32, stk. 1

3. I de tilfælde, der er omhandlet i denne aftales artikel 33, stk. 2, har den voldgiftsret, der behandlede hovedsagen, bemyndigelse til at undersøge forholdsmæssigheden af de omtvistede kompensationsforanstaltninger, herunder når disse foranstaltninger helt eller delvis er truffet i forbindelse med en anden bilateral aftale på de områder, der vedrører det indre marked, som Schweiz deltager i.

4. En formalitetsindsigelse om voldgiftsrettens manglende kompetence skal fremsættes senest i svarskriftet eller, hvis der er tale om et modkrav, i svaret. Selv om en part har udpeget en voldgiftsmand eller har deltaget i udpegelsen, fratages denne part ikke retten til at fremsætte en sådan formalitetsindsigelse. Formalitetsindsigelsen om, at tvisten går ud over voldgiftsrettens beføjelser, skal fremsættes, så snart det spørgsmål, der påstås at overskride dens beføjelser, rejses under voldgiftssagen. Voldgiftsretten kan under alle omstændigheder tage en formalitetsindsigelse til følge, selv om den fremsættes efter udløbet af den fastsatte frist, hvis voldgiftsretten mener, at forsinkelsen var begrundet.

5. Voldgiftsretten kan træffe afgørelse om den formalitetsindsigelse, der er omhandlet i stk. 4, enten ved at behandle den som et præjudicielt spørgsmål, eller i afgørelsen om sagens realitet.

ARTIKEL III.7

Andre skriftlige indlæg

Efter at have hørt parterne afgør voldgiftsretten, hvilke andre skriftlige indlæg ud over klageskriftet og svarskriftet parterne skal eller kan indgive, og fristerne for deres indgivelse.

ARTIKEL III.8

Frister

1. De frister, som voldgiftsretten fastsætter for fremsendelse af de skriftlige indlæg, herunder klageskriftet og svarskriftet, må ikke overstige 90 dage, medmindre parterne aftaler andet.
2. Voldgiftsretten træffer sin endelige afgørelse senest 12 måneder efter datoen for dens etablering. Under ekstraordinære omstændigheder med særlige vanskeligheder kan voldgiftsretten forlænge denne periode med op til yderligere tre måneder.
3. De i stk. 1 og 2 fastsatte frister halveres, forudsat at:
 - a) klageren eller den indklagede anmoder herom og voldgiftsretten, efter at have hørt den anden part inden for 30 dage efter at have modtaget anmodningen, finder, at sagen haster, eller
 - b) parterne er enige herom.
4. I de tilfælde, der er omhandlet i denne aftales artikel 33, stk. 2, træffer voldgiftsretten sin endelige afgørelse senest seks måneder efter datoen for meddelelsen af kompensationsforanstaltninger i overensstemmelse med denne aftales artikel 33, stk. 1.

ARTIKEL III.9

Forelæggelse for Den Europæiske Unions Domstol

1. Voldgiftsretten foretager forelæggelse for Den Europæiske Unions Domstol i henhold til denne aftales artikel 29 og artikel 32, stk. 3.

2. Voldgiftsretten kan til enhver tid foretage forelæggelse for Den Europæiske Unions Domstol, forudsat at voldgiftsretten er i stand til i tilstrækkelig grad at fastlægge sagens retlige og faktiske omstændigheder og de retlige spørgsmål, der rejses.

Sagen ved voldgiftsretten suspenderes, indtil Den Europæiske Unions Domstol har truffet afgørelse.

3. Hver part kan sende en begrundet anmodning til voldgiftsretten om at foretage forelæggelse for Den Europæiske Unions Domstol. Voldgiftsretten afviser en sådan anmodning, hvis den finder, at betingelserne for forelæggelse for Den Europæiske Unions Domstol, jf. stk. 1, ikke er opfyldt. Hvis voldgiftsretten afviser en parts anmodning om forelæggelse for Den Europæiske Unions Domstol, skal den begrunde afvisningen i afgørelsen om sagens realitet.

4. Voldgiftsretten foretager forelæggelse for Den Europæiske Unions Domstol ved en forelæggelsesafgørelse. Den skal indeholde mindst følgende oplysninger:

- a) en kort beskrivelse af tvisten
- b) den eller de EU-retsakter og/eller bestemmelser i denne aftale, der ligger til grund for tvisten, og

- c) det EU-retlige begreb, der skal fortolkes, jf. denne aftales artikel 29, stk. 2.

Voldgiftsretten giver parterne meddelelse om forelæggelsen for Den Europæiske Unions Domstol.

5. Den Europæiske Unions Domstol anvender tilsvarende sit procesreglement ved udøvelsen af sin kompetence til at træffe præjudiciel afgørelse om fortolkningen af traktaterne og foranstaltninger, der træffes af Unionens institutioner, organer, kontorer og agenturer.

6. Parternes repræsentanter og advokater, der er bemyndiget til at repræsentere parterne ved voldgiftsretten, jf. artikel I.4, I.5, III.4 og III.5, er også bemyndiget til at repræsentere parterne ved Den Europæiske Unions Domstol.

ARTIKEL III.10

Midlertidige foranstaltninger

1. I de tilfælde, der er omhandlet i denne aftales artikel 33, stk. 2, kan enhver af parterne på et hvilket som helst tidspunkt under voldgiftsproceduren anmode om midlertidige foranstaltninger i form af suspension af kompensationsforanstaltningerne.

2. Den i stk. 1 omhandlede anmodning skal angive sagens genstand, de omstændigheder, der medfører uopsættelighed, og de faktiske og retlige grunde til, at den midlertidige foranstaltning, anmodningen vedrører, umiddelbart forekommer begrundet. Anmodningen skal indeholde alle tilgængelige beviser eller angivelser af beviser, der påberåbes, og som har til formål at begrunde indrømmelsen af de midlertidige foranstaltninger.

3. Den part, der anmoder om de midlertidige foranstaltninger, fremsender sin anmodning skriftligt til den anden part og til voldgiftsretten via voldgiftsrettens internationale kontor. Voldgiftsretten fastsætter en kort frist, inden for hvilken den anden part kan fremsætte skriftlige eller mundtlige bemærkninger.
4. Voldgiftsretten træffer senest en måned efter indgivelsen af den i stk. 1 omhandlede anmodning en afgørelse om suspension af de anfægtede kompensationsforanstaltninger, hvis følgende betingelser er opfyldt:
- a) voldgiftsretten anser umiddelbart sagens realitet som beskrevet af den part, der har anmodet om de midlertidige foranstaltninger, for godtgjort
 - b) voldgiftsretten finder, at den part, der anmoder om de midlertidige foranstaltninger, i afventning af voldgiftsrettens endelige afgørelse vil lide alvorlig og uoprettelig skade, hvis kompensationsforanstaltningerne ikke suspenderes og
 - c) den skade, som den part, der anmoder om de midlertidige foranstaltninger, forvoldes som følge af den øjeblikkelige anvendelse af de anfægtede kompensationsforanstaltninger, vejer tungere end behovet for en øjeblikkelig og effektiv anvendelse af disse foranstaltninger.
5. Den suspension af sager, der er omhandlet i artikel III.9, stk. 2, andet afsnit, finder ikke anvendelse i sager i henhold til nærværende artikel.
6. Voldgiftsrettens afgørelse som omhandlet i stk. 4 har kun midlertidig virkning og berører ikke voldgiftsrettens afgørelse om sagens realitet.

7. Medmindre der ved voldgiftsrettens afgørelse i overensstemmelse med stk. 4 er fastsat en tidligere dato for suspensionens ophør, ophører suspensionen, når den endelige afgørelse i henhold til denne aftales artikel 33, stk. 2, er truffet.

8. For at undgå tvivl er det med henblik på denne artikel underforstået, at voldgiftsretten, når den tager hensyn til de interesser, som den part, der anmoder om de midlertidige foranstaltninger, og den anden part har, tager hensyn til parternes enkeltpersoners og økonomiske aktørers interesser, men at dette hensyn ikke svarer til at tillægge disse enkeltpersoner eller økonomiske aktører nogen form for partsstatus i voldgiftssagen.

ARTIKEL III.11

Dokumentation

1. Hver part fremlægger dokumentation for de forhold, de bygger henholdsvis deres klageskrift og svarskrift på.

2. Voldgiftsretten kan efter anmodning fra en part eller på eget initiativ anmode parterne om relevante oplysninger, som den finder nødvendige og passende. Voldgiftsretten fastsætter en frist for parternes svar på dens anmodning.

3. Voldgiftsretten kan efter anmodning fra en part eller på eget initiativ anmode om oplysninger fra alle andre kilder, hvis den finder det hensigtsmæssigt. Voldgiftsretten kan også på de vilkår og betingelser, som parterne har aftalt, søge sagkyndig rådgivning, hvis den finder det hensigtsmæssigt.

4. Alle oplysninger, der kommer voldgiftsretten i hænde i medfør af denne artikel, gøres tilgængelige for parterne, og parterne kan indsende kommentarer til oplysningerne til voldgiftsretten.

5. Efter at have indhentet den anden parts synspunkter træffer voldgiftsretten passende foranstaltninger til at besvare eventuelle spørgsmål, som parterne måtte have vedrørende beskyttelse af personoplysninger, tavshedspligt og legitime fortrolighedshensyn.
6. Voldgiftsretten afgør, hvorvidt den dokumentation, der fremlægges, er antagelig, relevant og holdbar.

ARTIKEL III.12

Mundtlig forhandling

1. Når der skal finde mundtlig forhandling sted, underretter voldgiftsretten, efter at have hørt parterne i tilstrækkelig god tid, parterne om datoen, tidspunktet og stedet for den mundtlige forhandling.
2. Mundtlige forhandlinger er offentlige, medmindre voldgiftsretten af egen drift eller på begæring af parterne, af vægtige grunde, træffer anden bestemmelse.
3. Der udarbejdes et referat af hver mundtlig forhandling, som underskrives af voldgiftsrettens formand. Kun dette referat er autentisk.
4. Voldgiftsretten kan beslutte at gennemføre en mundtlig forhandling virtuelt i overensstemmelse med voldgiftsrettens internationale kontors praksis. Parterne underrettes rettidigt om denne praksis. I sådanne tilfælde finder stk. 1 mutatis mutandis og stk. 3 anvendelse.

ARTIKEL III.13

Forsømmelse

1. Hvis klageren uden rimelig grund ikke har indgivet sit klageskrift inden for den frist, der er fastsat i denne protokol eller af voldgiftsretten, beslutter voldgiftsretten, at voldgiftssagen skal afsluttes, medmindre der er udestående spørgsmål, som det kan være nødvendigt at træffe afgørelse om, og hvis voldgiftsretten finder dette hensigtsmæssigt.

Hvis den indklagede uden rimelig grund ikke har indgivet sit svar på meddelelsen om voldgift eller sit svarskrift inden for den frist, der er fastsat i denne protokol eller af voldgiftsretten, beslutter voldgiftsretten, at sagen skal fortsættes, uden at denne forsømmelse betragtes som en accept af klagerens påstande.

Andet afsnit finder også anvendelse, når klageren ikke svarer på et modkrav.

2. Hvis en part, der er behørigt indkaldt i overensstemmelse med artikel III.12, stk. 1, uden rimelig grund udebliver fra en mundtlig forhandling, kan voldgiftsretten fortsætte voldgiftssagen.

3. Hvis en part, der af voldgiftsretten er blevet behørigt opfordret til at fremlægge yderligere beviser, uden rimelig grund undlader at gøre dette inden for de fastsatte frister, kan voldgiftsretten træffe afgørelse på grundlag af de beviser, den har til rådighed.

ARTIKEL III.14

Procedurens afslutning

1. Hvis det kan godtgøres, at parterne med rimelighed har haft mulighed for at fremføre deres argumenter, kan voldgiftsretten erklære sagen for afsluttet.
2. Voldgiftsretten kan, hvis den finder det nødvendigt på grund af ekstraordinære omstændigheder, på eget initiativ eller efter anmodning fra en part beslutte at genåbne sagen på et hvilket som helst tidspunkt, inden den har truffet sin afgørelse.

KAPITEL IV

AFGØRELSE

ARTIKEL IV.1

Afgørelser

Voldgiftsretten bestræber sig på at træffe sine afgørelser ved konsensus. Hvis det imidlertid viser sig umuligt at træffe en afgørelse ved konsensus, træffes voldgiftsrettens afgørelse af et flertal af voldgiftsmændene.

ARTIKEL IV.2

Form og virkning af voldgiftsrettens afgørelse

1. Voldgiftsretten kan træffe særskilte afgørelser om forskellige spørgsmål på forskellige tidspunkter.
2. Alle afgørelser skal være skriftlige og begrundede. De er endelige og bindende for parterne.
3. Voldgiftsrettens afgørelse skal være underskrevet af voldgiftsmændene, indeholde den dato, hvor den blev truffet, og angive stedet for voldgiften. Voldgiftsrettens internationale kontor fremsender en kopi af afgørelsen underskrevet af voldgiftsmændene til parterne.
4. Voldgiftsrettens internationale kontor offentliggør voldgiftsrettens afgørelse.

Når voldgiftsrettens afgørelse offentliggøres, overholder voldgiftsrettens internationale kontor de relevante regler om beskyttelse af personoplysninger, tavshedspligt og legitime fortrolighedshensyn.

De regler, der er omhandlet i andet afsnit, er de samme for alle bilaterale aftaler på de områder, der vedrører det indre marked, som Schweiz deltager i, samt for sundhedsaftalen, aftalen om handel med landbrugsprodukter og aftalen om Schweiz' regelmæssige finansielle bidrag. Med henblik på aftalen vedtager Det Blandede Udvalg disse regler ved en afgørelse og holder dem ajour.

5. Parterne efterkommer straks alle voldgiftsrettens afgørelser.

6. I de tilfælde, der er omhandlet i denne aftales artikel 32, stk. 2, og efter at have indhentet udtalelse fra parterne fastsætter voldgiftsretten i sin afgørelse om sagens realitet en rimelig frist for parterne til at efterkomme afgørelsen i overensstemmelse med denne aftales artikel 32, stk. 5, under hensyntagen til parternes interne procedurer.

ARTIKEL IV.3

Gældende lovgivning, fortolkningsregler, mægler

1. Den gældende lovgivning består af denne aftale, de EU-retsakter, som der henvises til deri, samt enhver anden folkeretlig bestemmelse, der er relevant for anvendelsen af disse instrumenter.
2. Voldgiftsretten træffer afgørelser i overensstemmelse med de fortolkningsregler, der er omhandlet i denne aftales artikel 29.
3. Forudgående afgørelser om kompensationsforanstaltningers forholdsmæssighed, som et tvistbilægelsesorgan har truffet i henhold til en af de bilaterale aftaler, der er omhandlet i artikel 33, stk. 1, er bindende for voldgiftsretten.
4. Voldgiftsretten må ikke træffe afgørelse som mægler eller efter ret og billighed.

ARTIKEL IV.4

Gensidigt acceptabel løsning eller andre grunde til at afslutte proceduren

1. Parterne kan til enhver tid nå til enighed om en gensidigt acceptabel løsning på deres tvist. De meddeler i fællesskab voldgiftsretten en sådan løsning. Hvis den pågældende løsning er underlagt et krav om godkendelse i henhold til de relevante interne procedurer hos en af parterne, skal dette krav angives i meddelelsen, og voldgiftsproceduren skal suspenderes. Hvis der ikke er noget krav om godkendelse, eller når det er blevet meddelt, at eventuelle interne procedurer er gennemført, afsluttes voldgiftsproceduren.

2. Hvis klageren under sagen skriftligt meddeler voldgiftsretten sin beslutning om ikke at fortsætte sagen, og hvis den indklagede på den dato, hvor denne meddelelse modtages af voldgiftsretten, endnu ikke har taget skridt i sagen, træffer voldgiftsretten en afgørelse, der officielt afslutter sagen. Voldgiftsretten træffer afgørelse om sagsomkostningerne, som skal afholdes af klageren, hvis dette forekommer berettiget på grund af den pågældende parts adfærd.

3. Hvis voldgiftsretten, inden den træffer afgørelse, konkluderer, at en fortsættelse af sagen er formålsløs eller umulig af andre grunde end dem, der er omhandlet i stk. 1 og 2, underretter voldgiftsretten parterne om, at den har til hensigt at træffe afgørelse om afslutning af sagen.

Første afsnit finder ikke anvendelse, når der er udestående spørgsmål, som det kan være nødvendigt at træffe afgørelse om, og hvis voldgiftsretten finder dette hensigtsmæssigt.

4. Voldgiftsretten fremsender en kopi til parterne af den afgørelse, der afslutter voldgiftssagen, eller af den afgørelse, der er truffet efter aftale mellem parterne og underskrevet af voldgiftsmændene. Artikel IV.2, stk. 2-5, finder anvendelse på voldgiftsafgørelser, der træffes efter aftale mellem parterne.

ARTIKEL IV.5

Berigtigelse af voldgiftsrettens afgørelse

1. Senest 30 dage efter modtagelsen af voldgiftsrettens afgørelse kan en part ved at underrette den anden part og voldgiftsretten via voldgiftsrettens internationale kontor anmode voldgiftsretten om i teksten til voldgiftsrettens afgørelse at berigtige eventuelle regnefejl, skrivefejl, typografiske fejl eller lignende fejl eller udeladelser. Hvis voldgiftsretten finder anmodningen berettiget, foretager den berigtigelsen senest 45 dage efter modtagelsen af anmodningen. Anmodningen har ikke opsættende virkning på den frist, der er fastsat i artikel IV.2, stk. 6.
2. Voldgiftsretten kan senest 30 dage efter meddelelsen af sin afgørelse på eget initiativ foretage de i stk. 1 omhandlede berigtigelser.
3. De berigtigelser, der er omhandlet i denne artikels stk. 1, foretages skriftligt og udgør en fast bestanddel af afgørelsen. Artikel IV.2, stk. 2-5, finder anvendelse.

ARTIKEL IV.6

Voldgiftsmændenes honorarer

1. De honorarer, der er omhandlet i artikel IV.7, skal stå i et rimeligt forhold til sagens kompleksitet, den tid, voldgiftsmændene har brugt på den, og alle andre relevante omstændigheder.
2. Der udarbejdes en ajourført liste over dagpengesatser og det laveste og det højeste timetal, som skal gælde for alle bilaterale aftaler på de områder, der vedrører det indre marked, som Schweiz deltager i, samt for sundhedsaftalen, aftalen om handel med landbrugsprodukter og aftalen om Schweiz' regelmæssige finansielle bidrag. Med henblik på aftalen vedtager Det Blandede Udvalg denne liste ved en afgørelse og holder den ajour.

ARTIKEL IV.7

Omkostninger

1. Hver part afholder sine egne omkostninger samt halvdelen af omkostningerne til voldgiftsretten.
2. Voldgiftsretten fastsætter sine omkostninger i afgørelsen om sagens realitet. Disse omkostninger omfatter udelukkende:
 - a) voldgiftsmændenes honorarer, der skal angives særskilt for hver voldgiftsmand, og som fastsættes af voldgiftsretten selv i overensstemmelse med artikel IV.6
 - b) rejseudgifter og andre udgifter, som voldgiftsmændene har afholdt og

c) honorarer og udgifter til voldgiftsrettens internationale kontor.

3. De i stk. 2 omhandlede omkostninger skal stå i et rimeligt forhold til tvistens størrelse, tvistens kompleksitet, den tid, som voldgiftsmændene og eventuelle eksperter, der er udpeget af voldgiftsretten, har brugt på den, og alle andre relevante omstændigheder.

ARTIKEL IV.8

Deponering af beløb til dækning af omkostninger

1. Voldgiftsrettens internationale kontor kan i starten af voldgiften anmode parterne om på forhånd at deponere lige store beløb som et forskud til dækning af de omkostninger, der er omhandlet i artikel IV.7, stk. 2.

2. Under voldgiftssagen kan voldgiftsrettens internationale kontor anmode parterne om yderligere deponeringer ud over dem, der er omhandlet i stk. 1.

3. De beløb, som parterne deponerer i medfør af denne artikel, indbetales til voldgiftsrettens internationale kontor, som udbetaler dem til dækning af de faktisk afholdte omkostninger, herunder navnlig de honorarer, der betales til voldgiftsmændene og voldgiftsrettens internationale kontor.

KAPITEL V

AFSLUTTENDE BESTEMMELSER

ARTIKEL V.1

Ændringer

Det Blandede Udvalg kan ved afgørelse vedtage ændringer af dette tillæg.